

4. A TANSZAKOK, TANTÁRGYAK SZAKIRÁNYÚ FELADATAI, KÖVETELMÉNYEI, ELŐÍRT TANANYAG (2026/2027 tanévig, a 2011 előtt beiratozott tanulók számára)

Az intézmény helyi tanterve megegyezik a Művelődési és Köznevelési Minisztérium által, a 27/1998. (VI. 10) MKM rendelet 3.§-ának (3) bekezdése alapján kiadott anyaggal.

4.1. ZENEMŰVÉSZETI ÁG

Intézményünk zeneművészeti tantervét a művelődési és köznevelési miniszter által kiadott „Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998 (VI. 10.) M.K. rendelet” alapján kidolgozott alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja 3/2011. (I.26.) NEFMI rendelet módosítás (ROMI-SULI Könyvkiadó Mogyoród, 1998) alkotja.

Az említett tantervet az iskola pedagógusai elfogadják az alábbi módosításokkal, kiegészítésekkel, melyeket a helyi tantervben-lásd melléklet- fektettek le.

A zeneoktatás célrendszere, funkciói, fejlesztési követelményei, feladatai:

- A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
- A zenei képességek fejlesztése (*hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása*).
- A zenei írás és olvasás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése.
- A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.
- A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- Az értékes zene megszerettetése. A növendékek zenei ízlésének formálása.
- A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társzművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.
- Tehetségfelfedezés.
- A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
- A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.
- Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.
- Az amatőr zenekarokban, kamaragyűjtésekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.
- Cserekapcsolatok létesítése hazai és – lehetőség szerint – külföldi zeneoktatási intézményekkel.

A képzés struktúrája

A képzés szakaszai:

1. előképző	Kiselőképző, előképző
2. alapfok	1-6 osztály
3. továbbképző	7-10 osztály

1. **Az előképző** már óvodás korban elkezdhető, de mindenképpen hasznos az általános iskola első osztályával párhuzamosan megkezdni, így lehetőség van arra, hogy a hangszeres tanulmányokat olyan fogékony korban kezdheti meg a gyermek, amikor még kevésbé válogat az egyéb lehetőségek közül. Természetesen kezdhető a szolfézs előképző az általános iskola második osztályával párhuzamosan. Az előképző célja, fejleszteni a zenei készségeket, egyenletes metrum-érzék kialakítása, rövid dallami, ritmikai elemek memorizálása, éneklési készség fejlesztése.

Gyermekjátékok megismerése. A játékokon keresztül a közösségi érzés, összetartozás élményének megszerettetése.

Az előképző osztályokban ismerje meg a tanuló azokat az alapfogalmakat, alapelemeket, amelyek képessé teszik a hangszer és tánc tanulmányok megkezdésére.

2. **Az alapfok** feladata a hangszerjáték megalapozása. A pályára készülőknel, felkészítés a felvételre és a tanulmányok középfokú folytatására. Ezekben az években dől el a gyermek zenéhez, művészetekhez való viszonya. A zenei tagozaton a 4. osztály után a tanulók érdeklődésüknek megfelelően választhatnak a kötelező tárgyak közül.

Az alapfok végén a növendékek alapvizsgát tehetnek, amely feljogosítja őket a továbbképzőben folytatható hangszeres tanulmányokra.

3. **A továbbképző** osztályokban minden tanuló bebizonyította érdeklődését az adott művészeti ág iránt.

Alapvetően két csoportba sorolhatók az ide járó tanulók:

- a. Kiemelkedő hangszerjátékosok, akik további fejlődésre képesek és elegendő időt fordítanak gyakorlásra. Ezeknél a cél a hangszerjáték fejlesztése mellett a repertoár bővítése és az amatőr zenélésben való részvétel. E csoportba tartozók tanulmányaik befejezésekor záró vizsgát tehetnek.
- b. Akik gyakorláshoz szükséges időt már nem tudják vállalni, talán képességük sem elegendő a továbbfejlődéshez. E tanulóknak a zenehallgatáson keresztül bővítjük ismereteit és elmélyítjük zenetörténeti tájékozottságukat. E csoportnak a kórus adhat lehetőséget amatőr muzsikálásra.

Az alkalmazható tankönyvek, kották, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Zeneiskolában a kották, hangszeres iskolák minősülnek tankönyvnek.

Az általunk elfogadott „Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja” szakonként tartalmazza a használható kották, tanulmányi segédletek és taneszközök jegyzékét.

Szakmai szempontjaink a tankönyv, segédletek választásához:

- Tartalmazza a minimumkövetelmény tananyagát.
- Adjon lehetőséget a differenciált képesség fejlesztésre, segítse az önálló feladat megoldást.
- Alkalmas legyen a több éves válogatásra.
- Az egymásra épülő kiadványok előnyben részesülnek.
- Elfogadható minőség mellett, mérsékelt ár.

Az iskola magasabb évfolyamába lépés feltételei

Aki az adott osztály anyagát elvégezte, sikeres beszámolót tett és az eredményét a törzskönyvbe ill. a bizonyítványba bevezették magasabb osztályba léphet.

Hangszeres tanulmányait az kezheti meg, aki felvételi meghallgatáson részt vett és a bizottság javaslata alapján az igazgató engedélyezte hangszeres tanulmányainak megkezdését. Első osztálytól legalább elégséges érdemjegy kell a továbbhaladáshoz. Elégtelen érdemjegy esetén a tanuló javítóvizsgát tehet. Két elégtelen esetén a nevelőtestület döntése szükséges a javítóvizsga lehetőségére.

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái, a tanuló szorgalma és teljesítményének minősítésének formája

a) Beszámolók, vizsgák.

Az iskolában tanuló növendékek főtárgyból félévkor és év végén beszámolót, vizsgát tesznek. A „B” tagozatosok emellett novemberben és márciusban meghallgatáson vesznek részt.

A számonkérés formái:

- beszámoló
- koncertvizsga
- nyilvános vagy zártkörű vizsga.

A választott formát az éves tanszaki munkatervben kell rögzíteni. A beszámolók, vizsgák, meghallgatások a tanszak tanáraiból alakult bizottság előtt folynak, (melynek elnöke: az igazgató vagy megbízottja).

A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. Osztályát folytathatja - tanulmányai során egy alkalommal – az a tanuló aki önhibáján kívül az osztály anyagát nem végezte el. Az a tanuló aki egy-egy tárgyból 22 órát mulaszt, nem bocsátható vizsgára.

1/ ha a mulasztások igazoltak és a tanuló önhibáján kívül történt, az intézményvezető engedélye alapján osztályát folytathatja.

2/ ha 10 óra igazolatlan, a tantestület határozata alapján eltanácsolható.

Összevont beszámolót tehet az a tanuló, aki a tanévben két osztály anyagát elvégezte. Ez esetben a beszámoló anyagát nagyobb részt a magasabb osztály anyagából kell választani.

b) A tanulók értékelése

Az értékelés, osztályozás a pedagógiai folyamat szerves része, melynek jelentős szerepe van a személyiség fejlesztésében, ösztönzést ad, fejleszti a felelősség érzetet és önértékelő képességet, önnevelésre készítet. Jelzi a szülő számára gyermeke viszonyát az iskolai követelményekhez képest. Ezért szükséges évközben is osztályozni. Az objektív igazságos értékelés, osztályozás előfeltétele a világosan megfogalmazott és következetesen érvényesített követelmény rendszer. Ugyanakkor a tanulót önmaga teljesítményéhez képességeihez is viszonyítani kell. Akár elismerő az értékelés, akár bíráló, mindig a bizalomra épülő legyen. A beszámolókon, vizsgákon a tanulók teljesítményét a tárgyat tanító pedagógus értékeli, osztályozza, a bizottság tagjai véleményezhetik és javaslatot tehetnek, ha az értékelés (nagyon) eltér a szokásostól.

A tanuló teljesítményének, munkájának értékelése:

5 jeles: Ha a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindezt alkalmazni is képes. Technikai és mechanizmusbeli követelményeket biztosan oldja meg és azokat zeneileg is kiválóan alkalmazza. Szóbeli feladatai és írásbeli munkái is teljes önállóságra vallanak.

4 jó: A tantervi követelményeknek megbízhatóan, kevés hibával tesz eleget. A tananyag alapvető részeit tudja, bizonytalanságai vannak. Ismereteit a feladatok megoldásában tudja alkalmazni.

3 közepes: A tantervi követelményeknek pontatlanul, hibával tesz eleget. A tantervi követelményeket csak részben sajátította el. Technikai, mechanizmusbeli nehézségei vannak. Előadásában bizonytalanságok mutatkoznak.

2 elégséges: Ha a tantervi követelményeket súlyos hiányosságokkal teljesíti, de a továbbhaladáshoz minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Mechanizmusbeli hibái, hiányosságai hátráltatják a tananyag elsajátításában. Zenei elképzelése nincs, ritmus érzéke rossz.

1 elégtelen: Ha a minimális anyag elsajátítására sem képes.

A tanuló szorgalmának értékelése.

5 példás: A tanuló szorgalma, ha munkáját rend, fegyelem, pontosság jellemzi. A tanítási órákat rendszeresen látogatja és képességéhez, körülményeihez mérten maximálisan részt vesz a tanórai munkában. Az órán elsajátítottakkal odahaza a fent említett módon foglalkozik, gyakorol. Látogatja a hangversenyeket.

4 jó: A tanuló szorgalmas, ha az órákat rendszeresen látogatja, de munkájában nem törekszik a maximumra. Zenei rendezvényeket csak ritkán látogatja.

3 változó: Aki a tanítási órákat rendszertelenül látogatja, gyakran dolgozik képessége alatt. Felkészültsége felületes, munkavégzése hullámzó.

2 hanyag: Ha a tanuló képességeihez és körülményeihez mérten keveset, vagy semmit nem tesz a tanulmányi fejlődése érdekében. Munkavégzése megbízhatatlan, munkafegyelme rossz.

A térítési díj fizetése miatt szükség van a tanulmányi átlageredmény számítására. A tanulmányi átlagba minden érdemjegy és szorgalmi jegy beszámítandó.

A pedagógus a tanuló teljesítményét félévkor és a tanév végén a fentebb leírt módon értékeli. A félévi értékelésről, osztályzatról – a KRÉTA naplóba történő bejegyzéssel - a főtanszak tanára értesíti a tanuló szüleit. Az év végi osztályzatot (értesítést) a „törzskönyvbe” és a

„bizonyítványba” be kell vezetni. Tanév végén a kiemelkedő teljesítményt nyújtó növendékek a tantestület javaslata alapján dícséretben részesülhetnek, amit oklevéllel vagy könyvvvel jutalmazunk. A „Dicséretben részesült” bevezetendő a törzslapra és bizonyítványba.

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A művészeti iskolában felvételi vizsga letétele után lehet tanulói jogviszonyt létesíteni. Ennek az iskolatípusnak elsődleges feladata a tehetséggondozás, ezért a tanulók testi-lelki állapota meghatározó a hangszer tanulás folyamán. A gyermekeket- és természetesen rajtuk keresztül gondviselőiket- anyagilag tudjuk mentesíteni, ill. támogatni. A 2011. évi CXCV. köznevelési törvényben fogalmazottak szerint: „Az állami fenntartású és az állami feladatellátásban részt vevő alapfokú művészeti iskolában heti hat tanórai foglalkozás biztosított térítési díj ellenében a főtárgy gyakorlatának és elméletének elsajátításához, valamint tanévenkénti egy meghallgatás és egy művészi előadás, továbbá e szolgáltatások körében az iskola létesítményeinek, felszereléseinek használata. Minden esetben ingyenes a halmozottan hátrányos helyzetű, a hátrányos helyzetű tanuló, a testi, érzékszervi, középsúlyos és enyhe értelmi fogyatékos, továbbá az autista tanuló részére az első alapfokú művészetoktatásban való részvétel.”(Nkt. 16.§. (3))

„A térítési díj összegét, szociális indok alapján csökkenteni lehet maximum 70%-kal. A kérvényt (formanyomtatványon) írásban kell benyújtani a főtárgy tanárnak, minden tanév elején. A kérelemhez kereseti igazolást, igazolásokat (nyugdíjigazolás, nyugdíjszelvény) kell csatolni. Igazolás (igazolások) nélkül a kérelem érvénytelen! ” (Hódmezővásárhelyi Tankerületi Központ 3/2020. (IX.17.) számú térítési díj és tandíj szabályzata)

SZOLFÉZS – ELMÉLET TANSZAK:

Szolfézs főtanszak

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: szolfézs   **Kötelező tárgy:** zongora

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

Iskolánkban a szolfézs oktatás a korábbi gyakorlatnak megfelelően: kiselőképző, előképző, az alapfok 1 – 6 osztályában, „B” – tagozaton 4 – 6 osztályban történik. A negyedik szolfézs osztály elvégzése után a tanulók zenekar, kamarazene, énekkar és zeneirodalom órákon teljesítik a kötelező harmadik – negyedik foglalkozást. Megfelelő számú növendék jelentkezése esetén zeneelméletet tanulnak.

Mindig nagy figyelmet fordítottunk a szolfézs előképzősök törvényben engedélyezett létszámának megtartására. Ennek érdekében a város két nagy létszámú általános iskolájában (Kosztá József, Szent Erzsébet katolikus) előképzős csoportokat működtetünk, ahol zeneiskolai tanárok tanítanak. Az előképzőbe nem tartunk felvételi vizsgát, úgy gondoljuk, hogy az előírt, megtanítandó dallami-, ritmikai- és elméleti anyag – ha a tanuló nem is választ hangszert – iskolai évei alatt az ének órai munkájukat segíti.

A beiskolázást az osztálytanítók segítségével történik. Ők örömmel veszik a zeneiskola ottani munkáját, mert ezekkel a tanulókkal gyakoribb kulturális fellépést tudnak vállalni.

Az előképzőben készítjük elő a tanulókat a hangszerválasztásra.

A hangszeres megismertetésére az alábbi alkalmakat használjuk:

- hangszer bemutató
- növendékhangverseny
- zeneiskolai hangszeres órán tett látogatások
- szülői értekezlet

Hangszeres tanulmányokra – a szülővel megbeszélve - csak az alkalmas tanulókat javasoljuk. Az alapfokú szolfézs osztályok anyagával az órákon úgy kell foglalkoznunk, hogy tudjuk a növendékek odahaza csak kevés időt fordítanak e tárgy anyagának elsajátítására. Tehát az anyag gyakorlására az órán kell időt fordítani. Az egyes zenei készségek tudatosabb, mélyebb elsajátítása érdekében évente kiemelt feladatként pl. olvasási – magasabb osztályban zeneirodalmi versenyt rendezünk.

A szolfézsórába beépítjük a hangszeres órán tanultakat, a megtanult darabokat eljátsszák egymásnak a növendékek. A tanszak kiemelt feladata, a zenei pályára készülő „B” tagozatosok felkészítése. Ha a növendék időben elhatározta a továbbtanulási szándékát, 4. hangszeres osztálytól külön csoportban készítjük fel a felvételi magasabb követelményére. Sajnos gyakran előfordul, hogy csak 7 – 8. osztályban döntenek el zenei pályán való továbbtanulásukat a tanulók, ilyen esetben egyéni foglalkozáson és plusz órák ráfordításával készítjük a felvételire. A „B” tagozatosoknak félévenként 2 – 2 meghallgatást tartunk, amely magában foglalja az írás, - olvasáskészség és az elméleti ismeretek alkalmazásának felmérését. Évente általában 3 – 4 tanulót készítünk fel zeneművészeti szakközépiskolai, gimnázium énekes osztályába és tanárképző főiskolai felvételire.

Követelmények:

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja Szolfézs tanterve tartalmazza a 14 – 23. Oldalig.

Tananyag: a fenti kiadványnak megfelelő fejezeteiben.

A számonkérés és értékelés módja

A tanév során írásbeli és szóbeli értékelés folyamatosan történik. Ezt tükrözik a havonkénti érdemjegyek. A felmérésekben a készség szintek és az elméleti ismeretek bizonyítása történik. Az év végi írásbeli felmérés az év utolsó óráin történik, ezt követi az összefoglaló óra „A” és „B” tagozaton.

„B” tagozaton a tanév során félévenként 2 – 2 szóbeli meghallgatás van.

Az érdemjegyek tükrözik a növendékek:

- képzettségéhez mért tudását, fejlődését
- zenei készségekben való jártasságát,
- kreativitást
- kapcsolatát a zenével
- évközi munkáját, a tárgyhöz való hozzáállását.

Az évvégi beszámoló anyagának minimális követelménye

Kiselőképzőben és Előképzőben a szülők és tanárok jelenlétében, nyilvános foglalkozáson adnak számot tudásukról.

Előképző

József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző

- 15 dalt szöveggel, szolmizálva
- 20 olvasógyakorlatokat mérővel szolmizálni
- violin és basszus kulcsba olvasni
- pentaton és pentachord dallamokat éneklés után visszaénekelni

- egész, fél, negyed, nyolcad és szüneti, valamint szinkópa felismerése és mérővel való hangoztatása
- ritmusképlet felismerése, írásban rögzítése
- vonalrendszeren jól tájékozódás
- módosítási jelek ismerete és alkalmazása

1. osztály „A” tagozat

Dobszay: A hangok világa I. kötet és a felhasználható irodalom alapján tudjon a növendék:

- 15 népdalt énekelni szöveggel, szolmizálva
- 20 – 30 darabot a 333. olvasógyakorlat első 200 gyakorlatból
- ismerje : T1 T8 T5 T4 K2 N2 K3 N3 hangközöket
- a nyújtott és éles ritmust
- 3# 1b-ig a dúr és moll hangsorokat.

2. évfolyam:

Dobszay: A hangok világa II. kötet és a felhasználható irodalom alapján tudjon a növendék:

- 15 népdalt szöveggel, szolmizálva
- dézetet Tepes: Hétfokú olvasógyakorlatából
- 20 idézetet Kodály: 333. olvasógyakorlatából
- hallás után memorizálni
- hangsorokat, felismerni és intoválni 3# - 3b-ig
- dúr és moll hármashangzat felismerése és építése
- ismerje az összes tiszta hangközt, valamint a szekundokok, a tercekkel és a szekszteket.

3. évfolyam:

Dobszay: A hangok világa III. kötet és a felhasználható irodalom alapján tudjon a növendék:

- 10 parlandó illetve 10 guisto népdalt
- Kodály 333. olv.gy.-ből 20, nehezebb dallamfordulatokat tartalmazó művet.
- diktálás után könnyű 8 ütemnyi ritmust lejegyezni.
- felismerni, és megadott hangra építeni tiszta, kis és nagy hangközöket.
- dúr és moll hármashangzat felismerése megadott hangra építése
- 4# 4b-ig dúr és moll hangsorok (a hétfokú hangsorok rendszerének ismerete)
- kis éles, kis nyújtott, triola felismerése kottaképről, és ezek hangoztatása folyamatos olvasásban.

4.évfolyam:

Dobszay: A hangok világa IV. kötetéből és az ajánlott irodalom alapján tudjon a növendék:

- 10 bécsi klasszikus dalt
- 15 népdalt
- felismerni a T – D viszonyt zenei idézetekből
- ismerje a hangnemeket 5# 5b-ig

- dúr és moll hármashangzat fordításait
- a domináns szeptim négyeshangzatot alaphelyzetben.

5. évfolyam:

Dobszay: A hangok világa V. kötetéből illetve az ajánlott irodalomból tudjon a növendék:

- 10 bécsi klasszikus illetve romantikus dalt
- a négyféle hármashangzatot és fordításait
- a domináns négyeshangzat építését bármely hangra
- minden hangközt felismerni és építeni bármely hangra.

6. évfolyam:

Dobszay: A hangok világa VI. kötetéből és az ajánlott irodalomból tudjon a növendék:

- 10 barokk zenei idézetet
- tájékozódjon a kvintkörben
- ismerje az összes hármashangzatot, hangközt, az összes hétfokú hangsort 7# 7b-ig
- legyen alapvető ismerete a zenetörténeti korokból.

Kórus

A kórus kötelező tárgyként az 1995/96. tanévtől választható. Mivel tanévenként a létszám és az összetétel változó, a megtanulandó műveket ehhez igazítjuk. Ez idő alatt számos szereplést tudott vállalni az iskola énekkara (növendék, karácsonyi, kiállítás megnyitás, ünnepélyes városi képviselőtestületi ülés, külföldi – testvérvárosi jubileumi hangverseny). Néhány alkalommal a zeneiskola vonósszenekarával is felléptünk.

A kórusfoglalkozás célja:

1. Kifejező szép éneklés, tiszta intonálás, stílushű előadás
2. Közösség formálás, ösztönzés felnőttkori énekkari részvételre
3. Fejlessze a tanulók: hallását, ritmusérzékét, kottaolvasási készségét, zenei memóriáját, ízlését, stílusérzékét
4. Ismerkedjen meg a tanuló a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival

Követelmények:

1. A kórus legyen képes önálló, élményt adó szereplésre
2. Tudjon fegyelmezetten viselkedni a próbákon és a hangversenyeken
3. Tudjon, jól tájékozódni a különböző stíluskorszakokban
4. Tudja: a helyes légzéstechnikát, pontos ritmusban, tisztán énekelni érthető szövegmondással, a saját szólamát kidolgozottan, stílushű formálással elénekelni.
5. Hallgassa a többi szólamot, alkalmazkodjék hozzá, segítse az egységes kórushangzás megteremtését.

A kórus foglalkozás csak kötelező tárgyként választható.

Zenetörténet – zeneirodalom

A zeneirodalom kötelező tárgyként való választására, az elmúlt tanévekben mindig lehetőség volt. A mindenkori csoport életkorban, tudásban tanévenként igen változó, ezért a tanár a tananyagot szabadon választotta meg, de nem öncélúan, hanem egyes tanévek anyaga valamilyen módon egymásra épül. Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja – Zenetörténet tanterve tartalmazza 13. – 23. –oldalg.

Értékelési mód: félévenként a tanulók írásban és szóban (zenefelismerés) adnak számot tudásukról, a kijelölt tananyag alapján. A tanulók évi munkáját ezeken a beszámolókon nyújtott teljesítményeikkel érdemjeggyel minősítjük.

Óraterv

Zenetörténet-zeneirodalom főtanszak

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező és kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: zenetörténet - zeneirodalom.

Kötelező tárgy: zongora.

Kötelezően választható tárgyak:

- *Elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók);
- *Gyakorlati:* második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók); második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

Korrepetíció (zongorakiséret): a hangszer tanuláshoz (kivéve gitár, csembaló, zongora, orgona, szintetizátor) szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

A tanítási órák számára és képzési idejére vonatkozó rendelkezések

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok képzési ideje *egy heti* időtartamra értendő.

Főtárgy:

Minimum 2x45 perc

Kötelező tárgy:

Zongora: minimum 1x45 perc

Kötelezően választható tárgy:

minimum 1x45 perc

A korrepetíció (zongorakíséret) ideje:

minimum 15 perc

Választható tárgy:

1 vagy 2 foglalkozás

Kamarazene:

minimum 1x45 perc

A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően: 2 - 8 fő, maximum 15 fő.

Zenekar, kórus:

minimum 2x45 perc

1. Évfolyam

Zenei barokk

A stílus jellemzői, kialakulása, műfajai

korai barokk

Lully, Rameau, Purcell, Corelli, Monteverdi

késői barokk

Bach, Händel, Vivaldi művei

Zenei anyag:

Purcell: Dido és Aeneas

Monteverdi: madrigálokból

Corelli: concertóiból

Bach: Passió és kantáta részletek

a – moll hegedűverseny

h – moll és D – dúr zenekari szvit

Das wohltemperierte Klavier (részletek)

A fuga művészete (részletek kamarazenekari előadás)

Händel: Orgonaversenyek,

Vízizene, Tűzijáték

oratórium, és opera részletek

Vivaldi: Négy évszak

Minimális követelmény: a tanév anyagához kapcsolódó meghallgatott mű jellegzetes témáinak memoriter tudása, - a tanult művek felismerése, a korról lexikális ismeret (műfaj, zeneszerzők, stílus jellemzői stb.)

2. évfolyam

A bécsi klasszicizmus

Korai klasszicizmus

általános jellemzések

a zenei nyelv átalakulása (Bach- fiúk munkássága)

„un” iskolák szerepe

Bécsi klasszicizmus

műfajok, formák kialakulása

Szonáta

Szimfónia

Versenymű

Vonósnégyes

Kis és nagyformák

Zenei művek.

Haydn:	D – dúr (Az óra) D – dúr (London) Vonósnégyeseiből
Mozart:	Esz – dúr (543) g – moll (550) C – dúr (Jupiter) 551 A – dúr szonáta (K 331)
Beethoven:	I. szimfónia III. szimfónia V. szimfónia VI. szimfónia D – dúr hegedűverseny G – dúr zongoraverseny

Minimális követelmény: a tanév anyagához kapcsolódó meghallgatott mű jellegzetes témáinak memoriter tudása, - a tanult művek felismerése, a korról lexikális ismeret (műfaj, zeneszerzők, stílus jellemzői stb.)

3. évfolyam

A zenei romantika

1. A korai romantika
2. Schubert, Schumann
3. Nemzeti romantika
4. német
5. olasz
6. francia
7. orosz „ötök”
8. lengyel
9. cseh

Zenei Művek:

Schubert:	VIII. szimfónia. C – dúr vonósötös
Schumann:	Kinderszenen, a – moll zongoraverseny
Mendelssohn:	A – dúr (olasz) szimfónia. Nyitányok
Brahms:	II. D – dúr szimfónia D – dúr hegedűverseny
Berlioz:	Fantasztikus szimfónia
Chopin:	Zongora műveiből
Dvořák:	IX. e – moll szimfónia h – moll gordonkaverseny
Smetana:	Hazám
Muszorgszkij:	Egy kiállítás képei

Minimális követelmény: a tanév anyagához kapcsolódó meghallgatott mű jellegzetes témáinak memoriter tudása, - a tanult művek felismerése, a korról lexikális ismeret (műfaj, zeneszerzők, stílus jellemzői stb.)

4. évfolyam

A nemzeti romantika Erkel Ferenc és Liszt Ferenc művészetében.

Zenei szemelvények:

Erkel Ferenc: Hunyadi László

Bánk bán

Liszt Ferenc: Szimfonikus költeményeiből

Esz - dúr zongoraverseny

Magyar történelmi arcképek

h - moll szonáta

Minimális követelmény: a tanév anyagához kapcsolódó meghallgatott mű jellegzetes témáinak memoriter tudása, - a tanult művek felismerése, a korról lexikális ismeret (műfaj, zeneszerzők, stílus jellemzői stb.)

5. évfolyam

A századforduló egyetemes jelentőségű magyar zeneszerzői:

Bartók Béla:

Magyar képek

15 paraszt dal

Cantata profana

A kékszakállú herceg vára

I. és II. zongoraverseny

Concerto

Kodály Zoltán:

Psalmus Hungaricus

Énekkari művek

Háry János - daljáték

Háry János - zenekari szvit

Marosszéki táncok

Galántai táncok

Felszállott a páva - variációk egy népdalra

Lajtha László

V. és VII. szimfónia

V. vonósnégyes

Mise frig hangnemben

Minimális követelmény: a tanév anyagához kapcsolódó meghallgatott mű jellegzetes témáinak memoriter tudása, - a tanult művek felismerése, a korról lexikális ismeret (műfaj, zeneszerzők, stílus jellemzői stb.)

6. évfolyam

A 20. század néhány jellemző zenei stílusa.

Stravinszkij műveiből

Gerschwin:

Kék rapszódia

Egy amerikai Párizsban

Berstein: Porgy and Bess
West Side Story

Mai magyar zeneszerzők műveiből

Minimális követelmény:

Jártasság valamennyi művészeti korban. A tanult zeneszerzők legismertebb műveinek felismerése.

SZOLFÉZS

A szolfézstanítás – a hangszeritanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és lássa, amit hall!”

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus–metrum
- tiszta intonáció
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
- dallamhallás
- többszólamúság
- harmónia azonosítás
- zenei olvasás – írás
- zenei szerkezet (forma)
- zenei memória
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés
- a megszerzett tudás alkalmazása
- a hangszertanulás segítése
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
- a zenei műveltség igényének kialakítása
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
- A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
- A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló

- olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel.
- Kezdőhang átvétele.
- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékezetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmososztinátók, ritmuskíséret, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmuksorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
- Zajok – zörejek, zenei hang.
- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
- Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok

Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai

Rokon népek dalai

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1. (tankönyv, munkafüzet és útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)

József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Jár a baba

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Weöres Sándor: Magyar etűdök

Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne

Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)

Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni

Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)

Lajtha László: Játékszörny (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)

Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok

Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény

Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló-, kíséretes- vagy kórusfeldolgozásban.

Hangszeres szemelvények (karakter-, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények

A „belső” lüktetés fejlesztése.

Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.

A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.

A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.

A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
- A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
- A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszer tanulásához.
- Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

- A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
- A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
- A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjelek, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkal, jelekkel.
- 2/4-es ütem.
- a 3/4-es lüktetés megéreztetése.
- Szövegek ritmusának megfejtése.
- Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
- Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
- Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
- Osztinató, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.
- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése

- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmusosztinátók, ritmuskíséret.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:

- Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:

- Motívum
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás

- Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.
- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy-két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek, női, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:

- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinató.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.
- A G-kulcs, F-kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.

- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano–forte.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások

Magyar gyermekdalok, népdalok

Gyermekversek.

Rokon népek dalai

Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai

Más népek dallamai

Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2. (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)

József Andrásné – Szemcsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Bárdos Lajos: 70 kánon

Weöres Sándor: Magyar etűdök

Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne

Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)

Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni

Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)

Lajtha László: Játékszörny (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)

Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok

Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény

Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.

A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.

Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.

Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.

Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.

Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.

Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.

Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.

Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.

Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.

Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.

Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.

Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismételése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismételése.
- A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Ütem súlyok. (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismételése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonálisérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmusosztinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:

- Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- A módosított hangok nevei
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- A⁵A^{5v}AAv, illetve A⁵B5A B sorszerkezetek.
- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás

- A helyes kottairás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkkel 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
- Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.
- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).

- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
- Párbeszéd, kérdés–felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különféle kórushangzások.
- Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.
- A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok, előjegyzések, módosító jelek.
- Pentatónia, díszítőhang, vendéghang (pienhang).
- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, Dur és moll (eol).
- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Periódus.
- Transzponálás.
- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag

Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).

Könnyű kánonok, biciniumok.

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)

Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Péter József: 165 kánon

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Bukner Adrienn: Énekelni jó!
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)
Dalkíséreték I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.

Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.

Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereseken).

Mese- és karakterdarabok.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban ábécés névvel olvasni.

Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.

Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.

Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.

Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
- A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
- Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése

- A népdalok kifejező megszólaltatása.

- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismételése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.
- A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.
- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
- Éneklés szolmizálva, ábécés nevekkkel mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.

Hangsorok:

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

- AA⁵A^{5v}A, AA⁵BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncjátékok ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkal, alkalmi hangzókkal, szöveggel.

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA⁵A^{5v}A, A⁵BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a–av).

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozgás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk táncjátékok jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola, „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.

- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag

A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.

Néhány táncjáték a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).

Válogatás Bartók Béla Mikrokosmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).

Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.

Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

Lázárné Nagy Andrea: Margaréta

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.

Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Sulyok Gizella: Pilletánc I. és II. kötet.

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában

Brukner Adrienn: Énekelni jó!

Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)

Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai

Komjáthyné: Zongoraiskola II.

Fantóné – Komjáthyné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek

Balázs Oszkár – Zemlényi László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag

Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).

Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokosmosz című műveiből.

Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.

Barokk táncok (hangszeres táncok, zenekari tételek).

Mesealakok a zenében.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F–kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.

Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.

Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A magyar népdalok élményszerű előadása.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban.
- A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás elsősorban kottaképről.
- Módosított hangok: fi, szí, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok.
- Kánonok.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjárással is.
- T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés neveket.
- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközők:

- Az előző évben tanult hangközők gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
- Új hangközők: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:

- Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése

- A periódus felépítése. Nyitás – zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközők, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
- Igen könnyű funkciós kísérszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
- Periodizáló dallamokhoz egy-egy kísérszólam éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.

- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Periódus.
- Kéttagú-, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két-három-négyszólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Bárdos Lajos: Európa peremén

Bárdos Lajos: Írások népzeneinkről

Kerényi M. György: Százszínű csokor

Sulyok Gizella: Pilletánc II–III.

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Győrffi István: Dallamírási feladatok

Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból

Dalkísérek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint

F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).

Balett részletek (nemzeti karakter-táncok: mazurka, csárdás stb.).

Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera- és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.

Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni.

Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.

A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.

Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.
 Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.
 Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).
 Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
 Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
 Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
- A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Az eddig tanultak rendszerező ismételése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

- Átkötés, pontozás gyakorlása.
- Harminckettedek.
- Alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- A bővített kvart oldással.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.
- A hangközfordítás elve.
- A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkkel is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
- A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánsszeptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
- Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkkel.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).

- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.
- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
- Hangszín – hangszerezés.
- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskíséreték rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék, opusz.
- Kvintkör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfördítés elve.
- Tritonusz.

- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.
- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél- és egész-zárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismételése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
 Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
 Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
 Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
 Kodály Zoltán: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
 Virágos sorozat népdalfüzetek
 Péter József: 165 kánon
 W. A. Mozart: 30 kánon
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Molnár Antal: Klasszikus kánonok
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
 Györffy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
 Romantikus dalok, karakterdarabok.
 A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
 Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény

Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
 Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
 Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
 Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmény

Tudja a tanuló emlékezetből a bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.
- A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.
- A tanult magyar népdalkincs bővítése.
- A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
- Augmentálás – diminuálás.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
- Az alterált fordulatok megfigyelése.
- Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.

- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.
- A dó váltás alkalmazásának elmélyítése.
- A tonalitás felbomlásának megfigyelése.

Hangközök:

- Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismételése, gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.
- A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások valamint az alaphelyzetű dominánsszeptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.
- A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.
- A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.
- A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.

A formaérzék fejlesztése:

- Rendhagyó periódusok.
- Álzárlat.
- Egyszerű, két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).
- A szonáta-, a variációs és a rondóforma ismételése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.
- A formai ismeretek mélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.
- Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Két- vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy-egy alterált hanggal.
- Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.
- Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.
- Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.

Rögtönzés

- Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.
- Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).
- Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.

Zenehallgatás

- A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.
- Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.
- A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.
- Új hangszeres, hangszínek megjelenése.
- A programzene és a társművészetek kapcsolata.
- A tonalitás felbomlása.
- A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
- A zenei formák változásainak megfigyelése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

A zenei elemzési képesség fejlesztése

- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése a bécsi klasszikus zenében.
- Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
- A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Komplementer, osztinató ritmus.
- Modális hangsorok.
- A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- A bővült periódusok: külső és belső bővülés.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb), álzárlat.
- A szonáta– és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia tételrendje.
- Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
- A szimfonikus költemény.
- Tempó– és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató

Agócsy László: Zenei olvasókönyv

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Péter József: 165 kánon

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
L. Bernstein: Hangverseny fiataloknak
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Schubert dalok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Klasszikus szonáták, szimfóniák, versenyművek tételeinek elemző feldolgozása zenehallgatással.

A zenei kifejező eszközök megfigyelése a programzene alkotásaiban: válogatás a romantikus dalokból, kis formákból (F. Schubert: dalok, táncok, Moments musicaux darabjai, részletek R. Schumann: Jugendalbum című művéből).

Egy dalciklus (pl. Schubert: Die schöne Müllerin) vagy egy szimfonikus költemény meghallgatása, feldolgozása (pl. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei).

Romantikus opera részletek.

A XX. századi művek hangzásvilágának bemutatása (pl. Bartók Béla kórusművei, válogatott szemelvények a Mikrokozmosz-ból, Kodály Zoltán: Epigrammák c. művéből, B. Britten népdalfeldolgozásai) alapján.

Követelmény

Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséretével).

Tudja a hangnemeket 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Tudja a hármashangzatokat és fordításait (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsszeptim–akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsszeptim–akkordot.

Ismerje a szűkített septim–hangzat felépítését.

Tudjon – a tanultaknál jóval könnyebb dallamot – lapról olvasni.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.

Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.

Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit.

Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.

Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.

Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.
- A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.
- További ismerkedés a XX. századi zene hangzás- és formavilágával, elsősorban a folklórizmus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).
- A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismételése, rendszerezése.
- Az önálló elemzői munka készségeinek fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.
- A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola – imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.
- A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene-szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).
- Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
- A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök:

- A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése, a hangközök rendszerezése.
- A szűkített kvart fogalma.
- Az enharmónia.

Hangzatok:

- Az eddigiek gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.
- A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.
- Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
- Memorizálás kottakép valamint hallás után.

Rögtönzés

- Dallam- és ritmus kiegészítés.
- Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.
- Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.
- XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.

Zenehallgatás

- A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjának megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.
- A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.
- A barokk zenekar hangszerei. Continuo.
- A zenekar koncertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.
- A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.
- A barokk táncok a szvitekben.
- A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.
- A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.
- A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hemiola, komplementer ritmus.
- Számozott basszus, continuo.
- Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.
- Motetta, madrigál, mise.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A barokk versenymű, concerto grosso, koncertálás.
- A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).
- Barokk variáció (passacaglia, chaconne, folia).
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Zenei elemzési képesség

- Az alapvető zenei összefüggések felismerése, (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.
- Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottakép alapján, tanári irányítással).

Ajánlott tananyag

Magyar népdalok.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres táncok énekelhető szemelvényei.

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene

Dobszay László: A magyar dal könyve

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Bartók Béla: Mikrokozmosz

Bartók Béla: Gyermeknek

Bartók Béla: 27 egyneműkar

Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok

Máriássy István: Bevezetés a barokk zene világába
 Agócsy László: Bach olvasókönyv
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia– és formavilága
 Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
 Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába
 Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
 Párkai István: Modern kórusetűdök (Népművelési Intézet)
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I–II.
 Nógrádi László – P. Vesztróczy Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)
 Győrfy István: Dallamírási feladatok
 Barokk hangszeres és oratórikus művek, áriák, színpadi betétdalok, opera részletek. (Válogatva J. S. Bach, H. Purcell, G. F. Händel, A. Vivaldi műveiből)
 Ajánlott zenehallgatási anyag:
 Barokk zene régi hangszereken.
 XX. századi nagyobb lélegzetű mű illetve műrészlet feldolgozása.
 (pl. C. Debussy: A tenger, Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, I. Sztravinszkij: Petruska).

Követelmény

Tudjon a tanuló kotta nélkül öt magyar népdalt, öt reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és egy művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).
 A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.
 Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig.
 Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.
 Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.
 Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat.
 Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról.
 Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.
 Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszerstanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok, majd műzenei szemelvények megismerése.

- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – főképpen a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- A zenei pályára készülő tanulók intenzív felkészítése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok és a nyolcad triola további gyakorlása.
- Nyolcad és tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban is.
- Ritmusmotívumok írása emlékezetből, hallás után 6/8-ban is.
- A mazurka és siciliano ritmus jellemzőinek megfigyelése.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- A módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási (vagy memoriter) anyagon.
- Az alterált hangokkal dallamfordulatok visszaéneklése hallás után.
- Más népek népzenejének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok (tanári kísérettel).
- Kánonok éneklése.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T, T–S–D–T kapcsolatok.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása, felismerés hallás után és kottaképről. Építés.
- Új ismeretek: a kis és nagy szeptim, oldással.
- Bővített kvart, szűkített, bővített kvint, oldással.
- A hangközök megfordításai.
- Könnyű hangközmenetek feldolgozása énekléssel.

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban.
- Építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításának elve, a dúr és moll hangzat fordításai.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.
- A dominánsseptim hangzat megfigyelése.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése:

- A periódus részeinek, zenei anyagának értelmezése, nyitás – zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma, triós forma.
- A kisformák hallás utáni felismerése.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Könnyű régi stílusú és új stílusú magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközők, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről – írás emlékezetből vagy hallás után.
- A helyes kétszólamú kottairás.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: zárások, adott előtaghoz utótag (A–Av, A–B).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- A kamarazenekar, a szimfonikus zenekar a bécsi klasszikus korban.

Zenei szakkifejezések

- Augmentálás, diminuálás.
- Mazurka és siciliano ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció, orgonapont.
- Periódus, kéttagú-, háromtagú forma, triós forma, Da Capo.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A régi stílusú és új stílusú népdalok.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes stb. kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel.

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két–három–négszólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. II.

Bárdos Lajos: Írások népzenei népről

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: A zenei– olvasás írás gyakorlófüzetei
Péter József: 165 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Bárdos Lajos: Európa peremén
Németh–Nógrádi–Puster: Szolfézs antológia
Kerényi M. György: Százszínű csokor
Sulyok Gizella: Pilletánc II–III.
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
Györffy István: Dallamdiktálás
Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (elsősorban a bécsi klasszikusok hangszeres táncai, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz dallamot, káront, dalokat más népek zenéjéből, illetve a bécsi klasszikus korból előadni. A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni, egyszerű 4–8 ütem terjedelmű dallamot lejegyezni, könnyű 4–8 ütem terjedelmű dallamot memorizálni.

Dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel a tanult hangnemekben.

Tudjon magyar népdalokat szöveggel lejegyezni.

Tudja a dúr, moll hangsorokat (vezetőhangokat) 4#, 4b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, kis és nagy szext, kis és nagy szeptim és tiszta oktáv hangközöket.

Tudja kottaképről azonosítani és felépíteni a kis és nagy szeptim, a bővített kvart, a szűkített és bővített kvint hangközöket.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat; tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni.

Ismerje a funkciókat, a periódus és a kisformák felépítését.

Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzőket.

Tudja ismereteit alkalmazni hangszer tanulása során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A tanult zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése a bécsi klasszikusok művei alapján.
- A többszólamú éneklési készség fejlesztése.

- A tanult magyar népzenei anyag bővítése modális és a dunántúli pentaton hangkészletű dalokkal.
- A zenei elemző képesség fejlesztése.
- A zenei pályára készülők emeltszintű felkészítése.

Zenei ismeretek és hallásfejlesztés

- Az előző évek készségfejlesztési eredményeinek átfogó (globális) alkalmazása.
- A belső hallás és a zenei memória további intenzív fejlesztése.
- Átkötés, pontozás, harminckettedek elsajátítása, gyakorlása.
- Az alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- Műdalok éneklése zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése, megfigyeltetése, elemzése.
- A módosított szolmizációs hangok gyakorlása (di, ri, fi, szi, ta, ma) hangok énekléssel, különböző fordulatokban.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése.
- Kromatikus fordulatok gyakorlása énekléssel: lapról olvasási anyagban és hallás után.
- A késleltetés megismertetése.
- A nyolcütemes klasszikus periódusforma dallam- és ritmusfordulatai.
- Dallami variánsok, figuráció.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva és ábécés névvel.
- Hangközmenetek megszólaltatása egyéni éneklés és zongora együtthangzásával is. Transzponálás a tanult hangnemekbe.
- A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok.
- T–D funkcióváltás felismerése hallás után.
- Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz, szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A funkciójelző basszus árnyaltabb használata.
- Maggiore – minore kapcsolatok, dallamok transzformálása.
- Kitérés, moduláció a domináns hangnembe.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- A hangközök rendszerezése.
- A tiszta, kis és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkal az eddigi hangnemekben.
- A bővített kvart és szűkített kvint éneklése oldással a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva, megnevezése ábécés nevekkal, lapról olvasása, írása hallás után.
- A dúr és moll hármashangzatok alaphelyzetben és fordításokban.
- A szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben, oldással.
- A dominánsszeptim oldással dúrban és mollban; éneklés szolmizálva és ábécés nevekkal, felismerés felbontásban vagy együtthangzásban, felismerés kottakép alapján is, építés.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- Dúr és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig.
- Modális hangsorok elsajátítása, felismerése kottakép alapján.

A formaérzék fejlesztése:

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.

- A klasszikus (és romantikus) dal, a két- és háromtagú kis formák, visszatérésses típusok megfigyelése.
- Triós forma, rondó-, szonátaforma megismerése (könnyű szonatinákon keresztül).

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Könnyű hangközmenetek lejegyzése hallás után.
- A kétszólamú írás bevezetése (a kísérő szólamban funkciós főhangokkal).
- Könnyű periódusok lejegyzése (funkciót jelző basszussal).
- Népdalok lejegyzése szöveggel, énekes diktálás után.
- A kétszólamú művek megszólaltatása ének–hangszer előadásban is.

Zenehallgatás

- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepe a zenei kifejezésben (alteráció, késleltetés, hangzatfelbontások, kromatika, funkciók, zárlatok: feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- A bécsi klasszikus zene előadói gyakorlatának megfigyelése.
- A szonátaforma megismerése, elemzése zenehallgatással is.
- A kis formák felismerése hallás után.

Rögtönzés

- Ritmuskíséret rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz.
- Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése (A–Av, A–B).
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- Hangközfordítások, hangzatfordítások.
- Tritonusz.
- Figuráció.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás, funkciós főhangok.
- Késleltetés.
- Kadencia, fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, coda.
- Homofon, polifon szerkesztési mód.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, opera, ária, szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék, opus.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Bécsi klasszikus hangszerkíséretes dalok, duettek.

Jól énekelhető szemelvények (témák) a szonátaforma, a szimfónia menüett tételének (triós forma) és az opera és a kamarazene megismeréséhez.

Könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy éneklésre alkalmas hangszeres darab.

Kodály Zoltán: Biciniumok

Darabok Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából.

Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Kodály Zoltán: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: A zenei olvasás írás gyakorlófüzetei

Német–Nógrádi–Puster: Szolfézs antológia

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Péter József: 165 kánon

W. A. Mozart: 30 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Györffy István: Dallamírási feladatok

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.

Ajánlott zenehallgatási anyag:

J. Haydn, W. A. Mozart, L. Beethoven dalok, hangszeres táncok. Kamaraművek. Opera részletek.

Hangszeres szonáta és rondó megfigyelése hallás után is.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus dallamot, öt magyar népdalt és két Kodály biciniumot énekelni.

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje a kvintoszlopot 5#, 5b előjegyzésig.

Ismerje fel hallás után a tanult hangközöket, tudja azokat felépíteni a tanult hangnemekben.

Tudjon lejegyezni egyszerű hangközmenetet.

Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, a dúr és moll hármashangzatok fordításait valamint a dominánsszeptim hangzatot.

Tudja megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkkel és felismerni kottaképről is.

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat.

Ismerje fel a T–D funkcióváltozást hallás után.

Tudjon könnyű, funkciós főhangokkal kísért kétszólamú dallamot lejegyezni,

Tudjon könnyű dallamot lapról olvasni szolmizálva és ábécés nevekkkel,

Tudjon könnyű periódusnyi dallamot memorizálni kottakép vagy hallás alapján.

Tudja használni a zenei szakkifejezéseket.

Ismereteit tudja alkalmazni hangszeres tanulmányai során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyag egyéni bemutatással.
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű formákkal.
- Betekintés a romantikus zeneirodalomba.
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Az eddig elsajátított magyar népdalkincs bővítése.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa, tizenhatod triola és változataik, szinkópaláncok, ritmusgyakorlatok.
- Augmentálás, diminuálás.
- Aszimmetrikus ritmusok megfigyelése, gyakorlása, elsajátítása.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek, megszólaltatása.
- Klasszikus kánonok éneklése.
- Alterált fordulatok gyakorlása lapról olvasással, memorizálással.
- Az alterációk szerepének megfigyelése, enharmónia.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek elsajátítása olvasással, énekléssel, memorizálással.
- Két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.

Hangközök:

- A szűkített szeptim, a nóna és decima hangköz fogalma, gyakorlása.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció, fokozatos elhagyására.
- Hangközmenetek (hangnemi kitéréses is) éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).
- A dallam és funkciós kíséret megfigyeltetése, éneklése.

Hangzatok:

- Az eddig tanultak hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításai. Oldás dúrban és mollban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, oldása.
- A dúr és moll hangsor minden fokára (kiemelten a funkciós főhangokra épített hármashangzatok).
- A fá mint domináns basszushang (az $V^2 - I^6$ kapcsolat megfigyeltetése a foksám tudatosítása nélkül).
- Egyszerű hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- A hangközök és hangzatok funkciós jelentőségének megfigyelése.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 7#, 7b előjegyzésig, a kvintkör.
- A modális hangsorok jellemzőinek elsajátítása, éneklés, felismerés, gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig.
- Hangnemi rokonságok.

A formaérzék fejlesztése

- Rendhagyó periódusok egyszerű két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- Az álzárlat, mint a bővítés eszköze.
- A szonátaforma alaposabb ismerete.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű, klasszikus, alterációs fordulatokat tartalmazó, moduláló periódusok lapról éneklése szolmizálva, alkalmi hangzóval (szöveggel) és ábécés névvel.
- Hangköz-, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Részletek éneklése, elemzése Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből.
- Könnyű alterációs fordulatokat tartalmazó nyolcütemes klasszikus periódusok lejegyzése (funkciós basszussal).
- Memorizálás kottakép, valamint hallás után.
- Hangközmenetek, hangzatmenetek, könnyű kétszólamú szemelvények ének–zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása.

Rögtönzés

- Teljes periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.
- Változatosabb funkciójelző basszus–szólam éneklése dallamhoz.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megismert klasszikus zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- Hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnembe.
- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenehallgatás

- A klasszikus szonáták, szimfóniák versenyművek tételeinek formai megfigyelése hallás után is.
- Variációk, variációs tételek – későbbi korokból is.
- Kamarazenei együttesek megismerése: duó, trió, kvartett, kvintett.
- Romantikus dalok és kis formák zenei (hangszeres karakterdarabok) kifejezőeszközeinek megfigyelése.
- Válogatás XX. századi művekből (pl. Bartók Béla: Concerto).
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések

- A hangnemi rokonság.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- Bővült periódusok, külső és belső bővülés, nagy- és kisütemes írásmód.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb. álzárlat).
- Klasszikus táncok.
- A szonáta- és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia, versenymű.
- Az opera, nyitány, ária, recitativo.
- Prozódia.
- Tempó- és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyag szerint.

Ajánlott tananyag

Klasszikus dalok, duettek, tercettek, kórusrészletek válogatása énekes megszólaltatáshoz.

A klasszikus stílushoz közelálló romantikus műdalok és szemelvények.

Könnyű, elsősorban vokális XX. századi művek.

Aszimmetrikus metrumú magyar népdalok.

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató

Agócsy László: Zenei olvasókönyv

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Péter József: 165 kánon

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár-képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet

Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Schubert dalok

Győrffy István: Dallamírási feladatok

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. II. kötet.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus és romantikus dallamot énekelni és szöveggel előadni, a megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje a kvintkört.

Ismerje fel a hangközöket a tiszta prímától a nagy decimáig, hallás után, együtthangzásban és kottaképről.

Tudja a hármashangzatokat, fordításaikat és a tanult négyeshangzatokat 5#, 5b előjegyzésig a dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel hallás után a dúr, moll és szűkített hármashangzatokat és megfordításait; az alaphelyzetű bővített hármashangzatot, valamint a dominánsszeptim– és a szűkített szeptimhangzatot együtthangzásban vagy felbontásban.

Tudjon hallás után lejegyezni:

- alterációt tartalmazó hangközmenetet,
- egyszerű hangzatmenetet,
- bécsi klasszikus periódus funkciót jelző, változatos alsó szólammal.

Tudjon

- lapról énekelni (stílusosan, muzikálisan) a tanult anyagnál könnyebb dallamot (4#, 4b előjegyzésig) szolmizálva, vagy alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkal,
- a tanult anyagnál könnyebb periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után memorizálni,
- adott periódus előtagjához utótagot rögtönözni,
- ismerje fel hallás után a funkcióváltozásokat,
- ismerjen fel hallás után egyszerű műzenei formákat (kis két– és háromtagúság, da capo stb.),
- legyen képes önálló elemzésre hallás után a tanult formákban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás,
- A műzenei szemelvények, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A barokk zene alapvető stílusjegyeinek megismerése.
- A zenei pályára készülő tanulók zenei készségeinek fejlesztése.
- A továbbtanuláshoz szükséges ismeretek rendszerezése.
- Az önálló gyakorlás – tanulás, elemzés képességének kialakítása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A hallás utáni megfigyelőképesség fejlesztése.
- Klasszikus és barokk áriák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények megszólaltatása kottakép alapján.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése.
- A klasszikus zárlatok megfigyelése, éneklése.
- Rendhagyó klasszikus periódusok elemzése.
- Kisütemes és nagyütemes periódusok, „fordított” periódusok.
- Imitáció, tonális és reális válasz.
- Jellegzetes barokk fordulatok (szekvencia, ellenmozgás, komplementer ritmus) megfigyelése, hangoztatása, éneklése.
- Betekintés a XX. századi zene formavilágába: dalok, művek témáinak, memorizálása.
- A XX. századi művek feldolgozása: egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, tizenkétfokúság, cluster fogalmainak megismerése.
- Az eddig tanult hangközök rendszerezése, gyakorlása.
- Hangköz– és hangzatmenetek további gyakorlása.
- Könnyű Reihe megszólaltatása hangszeren.

- Intenzív hangközhallás fejlesztés a szolmizáció fokozatos elhagyása érdekében.
- A hármashangzatok és fordításaik gyakorlása, abszolút rendszerbe helyezése.
- A bővített hármashangzat fordításai (oldással).
- A dominánsszeptim– és szűkített szeptimhangzat gyakorlása oldással.
- A fentiek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel tonalításban, tonalitáson kívül, azonos alsó hangokra is.

Zenei olvasás, írás

- Alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazó klasszikus periódusok, barokk dallamok lapról olvasása, éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal (szöveggel) és ábécés nevekkel.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése, lehetőleg ábécés nevekkel.
- Hangköz– és hangzatmenetek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel, lejegyzése hallás után.
- Kétszólamú, bővülést, hangnemi kitérést, esetleg modulációt tartalmazó klasszikus periódusok lejegyzése.
- Népdalok lejegyzése énekes diktálás után szöveggel.
- Memorizálási feladatok kottakép, valamint hallás után.
- Funkciójelzéses dallamok, egyenletes ritmusú – hangnemi kitérést tartalmazó – kétszólamú menetek ének–zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság énekelve és hangszereken előadva is.
- Hangszerkíséretes műdalok, áriák két– vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása, memorizálása.

Rögtönzés

- Periódus előtagjához moduláló utótag rögtönzése.
- Dallamhoz basszus rögtönzés.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megfigyelt, elsajátított klasszikus fordulatokkal.
- Improvizáció Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközők, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenei szakkifejezések

- Aautentikus, összetett zárlat.
- Poliritmika, hemiola.
- Számozott basszus.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság.
- Cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A szvit jellegzetes táncjátékei.
- A barokk versenymű, concertálás.

- Fuga, reális és tonális válasz.
- Opera, recitativo, ária, betétdal.
- Szonátaforma, rondóforma, variációs forma.
- A klasszikus versenymű, kadencia.
- Tempó– és előadási jelek a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Klasszikus zenei szemelvények. Dalok, áriák, duettek, kánonok.

Barokk dalok, könnyű áriák, két– és háromszólamú vokális művek.

Reneszánsz kórusművek, táncok. Kodály Zoltán könnyebb kórusművei.

Néhány XX. századi énekes és hangszeres mű.

Magyar népdalok.

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I.

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret II.

Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene

Dobszay László: A magyar dal könyve

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Bartók Béla: Mikrokozmosz

Bartók Béla: Gyermeknek

Bartók Béla: 27 egyneműkar

Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok

Máriássy István: Bevezetés a barokk zene világába

Agócsy László: Bach olvasókönyv

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia– és formavilága

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába

Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából

Párkai István: Modern kórusetűdök (Népművelési Intézet)

Györffy István: Dallamírási feladatok

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok II– III. kötet.

Nógrádi László – P. Vesztróczy Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Reneszánsz kórusművek.
- Szvit, korál, kantáta–, passió–, oratórium–, versenymű–, operarészletek, hangszeres darabok (H. Purcell, G. F. Händel és J. S. Bach művei).

- Válogatás Bartók Béla, Kodály Zoltán kórusműveiből, hangszeres darabjaiból, I. Sztravinszkij, C. Orff műveiből, valamint magyar kortárs zeneszerzők (pl. Kurtág György) darabjaiból.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz periódus terjedelmű barokk és klasszikus dallamot, tíz népdalt szöveggel emlékezetből, öt művet a XX. századi könnyen énekelhető szemelvényekből (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje

- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig,
- a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkkel 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja énekelni ábécés nevekkkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban. Ismerje fel együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

- alterációt, hangnemi kitérést tartalmazó hangközmenetet,
- kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot.

Tudjon lapról énekelni hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkkel.

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Tudjon rögtönözni

- periódus előtaghoz utótagot,
- funkciós dallamhoz funkciójelző második szólamot.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta–, rondó– és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás.
- A műzenei szemelvények, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a

- pentaton hangsorokat,
- a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig,
- a háromféle moll hangsort,
- a kvintkört.

Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, hármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.

Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- igen könnyű műzenei periódust funkciót jelző basszussal.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig;
- a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkkel 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja énekelni

- ábécés nevekkkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

- hangközmenetet, kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot.

Tudjon lapról énekelni könnyebb dallamot.

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta-, rondó- és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma
„A” tagozat

Írásbeli vizsga

A) feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan.

2. Könnyű klasszikus periódus mindkét szolamának lejegyzése „keretes” diktálás alapján. Az idézet 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmaz, a felső szolamban könnyebb alteráció előfordulhat. A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és néhány „támpont”-hang. Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

3. Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás– és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutatthatja.

B) feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan.

2. Egy magyar népdal dallamának lejegyzése. A népdal új stílusú, négysoros, legfeljebb 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus. A tanulók számára adott a violinkulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel. A népdal tízszer hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Könnyű klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás– és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése, illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutatthatja. Mindkét feladatsorhoz ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon előadni öt népdalt,
  - ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit,
  - tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),
  - ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.
2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam követelményei alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga tartalma

„B”-tagozat („B”-tagozaton a vizsga mindkét része kötelező.)

Írásbeli vizsga

1. Hangközmenet: 11 hangközből álló tonális hangközmenet lejegyzése, a hangközők megnevezésével. A tanuló számára adott a violinkulcs, előjegyzés és a kezdő hangköz, elnevezéssel együtt. A hangközmenet zongorán hatszor hangozhat el.

2. Hangzatilejegyzés

10 akkord felismerése és lejegyzése adott hang(ok)ra, oldással együtt.

A tanuló számára adott a violinkulcs és a hangzatok alsó hangja. A feladat zongorán hatszor hangozhat el.

3. Kétszólamú klasszikus periódus lejegyzése funkciós basszussal.

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

A tanuló számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

A feladatsorhoz ajánlott feladatlapot készíteni.

Szóbeli vizsga

1. Egyszólamú klasszikus dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva és hangnévvel.

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

2. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon élményszerűen előadni tíz népdalt,
- ismerje azok legfontosabb jellemzőit,
- tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

3. A tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése.
- Dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása,
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközők, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,

- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok „A”– tagozat

7. évfolyam „A”– tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése, a zenei készségek további fejlesztése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetén keresztül a kora barokkig.
- A középkor világi zenéje.
- A reneszánsz zene fénykora.
- Az opera keletkezése.
- A két– (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés.

- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők).
- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.
- Trubadur, Minnesänger dalok, chansonok.
- Könnyű két– és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása.
- A reneszánsz stílusjegyek megfigyelése.
- Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése.
- Modális dallamok transzformálása.
- A hangközök ismétlése, hallási elmélyítése.
- Új hangközök elsajátítása: duo– és tredecima.
- A modális hangsorok megismerése, a jellegzetes hangközök kiemelése.
- Modális fordulatok megfigyelése, éneklése.
- Plagális zárlatok megszólaltatása.
- Memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése, memorizálása, írása emlékezetből.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések

- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál, korál, zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei.
- Recitatívó, ária, continuo.
- Plagális zárlat.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.

Gregorián ének, trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.

Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.

(Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők művei).

Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve

Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregorián

Lassus: 24 kétszólamú motetta

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret

Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.

A középkor világi zenéje.

A mise állandó részeinek megfigyelése.

A korabarokk opera, C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, és más szerzők művei.

Reneszánsz hangszerek hangzásának megismerése.

Követelmény

Tudjon a tanuló három gregorián dallamot önállóan, két reneszánsz kórusművet és két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.

Ismerje a kvintkört.

Tudjon könnyű egy– vagy kétszólamú modális részletet hallás után leírni.

Tudjon harmóniai fordulatokat elemezni.

Ismerje a feldolgozott zenei korszak legfontosabb stílusjegyeit, műfajait és zeneszerzőit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.
- A stílus alapos megismerése, elsősorban J. S. Bach és G. F. Händel alkotásai alapján.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- A barokk hangszeres műfajok áttekintése.
- A barokk variáció (folia, chaconne, passacaglia).
- Az oratórium.
- Barokk áriák, dalok hangszerkísérettel, duettek, kórusrészletek, korálok megszólaltatása énekléssel, memorizálással.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról.
- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Az invenció és a fuga felépítésének megfigyelése, elemzése.
- Téma, szölambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz.
- Zenei részletek éneklése, memorizálása, megszólaltatása hangszerekkel is.
- Kánonok.
- Többszólamú énekgyakorlatok.
- Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Zenei írás (hallás vagy kottakép memorizálása alapján) igen könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.

Rögtönzés

- Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése, rögtönzése.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok – műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fuga témák belépésének megfigyelése.
- Oratórikus művekben a szereplők dramaturgiai megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Barokk táncok, a szvit tételei.
- Variációk: chaconne, folia, passacaglia.
- Concertálás, concerto grosso, continuo.
- Korál.
- Mise, oratórium, kantáta, opera.
- Fuga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.

- Számozott basszus.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

C. V. Palisca: Barokk zene

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája

Nagy Olivér: Partitúraolvasás

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Bertalotti: 56 solfeggio

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár II.

J. S. Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján

Győrffy István: Korál elemzések

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet

A zenehallgatási anyag partitúrái

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, F. Couperin, J. Ph. Rameau (hangszeres művek), A. Corelli (pl. La folia), A. Vivaldi (Négy évszak), A. Scarlatti, (dalok), D. Scarlatti (hangszeres) műveiből énekes megszólaltatáshoz.

G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái : Vízizene).

J. S. Bach: motetta–, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fuga, szvittételek témái. (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit).

Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt barokk dallamot (témát) énekelni zeneileg igényes megszólaltatással.

Tudjon két kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály: 15 kétszólamú énekgyakorlataiból).

Tudja a barokk concertálás, imitáció, fuga, tonális és reális válasz fogalmát.

Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.

Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni.

Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.

Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Legyen képes ismereteit hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismételése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- A klasszikus zene stílusjegyeiről, műfajairól, a zeneszerzők munkásságáról tanultak összefoglaló ismételése.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással.
- A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkkel, hangnemekben.
- A zárattípusok éneklése felbontva memorizálása, hallás utáni felismerése.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- A váltóhangok, kromatika. Késleltetés, előlegezés.
- Jellegzetes alterált akkordok hangzási megfigyelése (a csoport képességei szerint).
- Jellegzetes hangközök a harmóniakban (pl. bővített szext).
- A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
- Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkkel is.
- Könnyű hangközmenetek, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet–, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása – énekléssel, elsősorban ábécés nevekkkel, alkalmi hangzókkal és lehetőség szerint zongorával is.
- Romantikus műdalok, duettek, tercettek, könnyű kórusművek szimfóniarészletek megszólaltatása hangszeres és énekes előadásban (tanári közreműködéssel).
- A tercikon fordulatok, az enharmonikus moduláció, a lebegő tonalitás hallási és kottaképi megfigyelése, éneklése, megszólaltatása kottakép alapján (hangszeren is).
- A belső hallás fejlesztése, törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására.
- Könnyű egy– és kétszólamú dallamok lejegyzése – mindkét stílusból – a dallamírás különböző lehetőségeivel (pl. keretes írás).

- Periódus (bővült, esetleg moduláló) lejegyzése könnyű funkciójelző basszussal (a csoport képességétől függően).
- A romantikus műfajok jellemzői.
- Zenei formák ismerete: a kiválasztott, hallgatott, feldolgozott zeneművek alapján (szimfonikus költemény, rapszódia, versenymű, nyitány, karakterdarabok jellegzetességei).

Rögtönzés:

- Periódus–előtagra utótag, esetleg moduláló utótag rögtönzése.
- Moduláló periódusok alsószólamának szerkesztése, rögtönzése.
- Hiányos dallamok kiegészítése.
- Dallamhoz kíséret szerkesztése.

Zenehallgatás

- Egy bécsi klasszikus szimfónia és egy opera (vagy oratórikus mű) feldolgozása.
- A funkciós forma– és harmóniavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése hallás után is.
- A nemzeti romantikus zene sajátos zenei kifejezőeszközeinek megfigyelése hallás után.
- Hangszerelés, új hangszerek. A romantikus zenekar.
- Hangulatok, érzelmek kifejezése a hangszeres művekben.
- Az új zenei formák megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Zárattípusok.
- Előlegezés, késleltetés.
- Álzáratok.
- Lebegő tonalitás.
- Dalciklus.
- Szimfonikus költemény.
- Rapszódia.
- Programzene.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag:

Bécsi klasszikus vokális, hangszeres, szimfonikus művek, drámai műfajok, dalok, változatos feldolgozása.

Válogatás romantikus vokális, hangszeres és szimfonikus művekből (dalok, duettek, hangszeres szólók, kamaraművek, versenyművek, szimfónia, szimfonikus költemény, opera és oratórikus művek).

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése

Frank Oszkár: Chopin

Frank Oszkár: Liszt

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Nógrádi László – Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar
Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák
Györffy István: Dallamírási feladatok
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
F. Schubert (dalok, szimfóniák),
F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
J. Brahms (dalok, versenyművek),
F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódia, szimfonikus költemények),
R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány), B. Smetana (Moldva),
A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a tanuló öt bécsi klasszikus és romantikus dallamot stílusosan, zeneileg igényesen előadni.

Tudjon két romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.

Ismerje a romantikus stílus főbb műfajait és azok jellemzőit

Ismerje fel kottakép alapján a modulációs irányokat.

Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánsszeptim fordításait.

Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.

Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.

Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival, stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásával.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.

- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- Énekelhető egy és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése.
- A tonalitás fogalmának változásai.
- A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
- Bitonalitás, politonalitás.
- Néhány XX. századi skála és akkordformáció megfigyelése, éneklése, ismerete a csoport képességei szerint).
- Az egészhangúság, az akusztikus skála, a dodekafónia, a skálamodellek fogalmának elsajátítása.
- Az aleatória, a hangfürt (cluster) fogalma.
- Clusterek megszólaltatása énekléssel, hangszerekkel.
- Az arany metszés megfigyelése.
- Könnyű Bartók– és Kodály–dallamok lejegyzése keretes vagy folyóírással (vagy memorizálás alapján).
- A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése a XX. századi művek megszólaltatásához.

Rögtönzés

- A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.
- Reihe, hangfürtök komponálása.
- Skála modellek szerkesztése.

Zenehallgatás

- A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
- A XX. századi zene partitúráinak megismerése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás,
- Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Téma. Fordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás, értelmezés a kvintkörön.
- Arany metszés.
- Komplementer technika.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből;

az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,

a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,

az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,

a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten,

valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek
 Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.
 Bartók Béla: Kórusművek
 Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
 Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
 Kodály Zoltán: Kórusművek
 Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések
 Párkai István: Modern kórusetűdök
 Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
 Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
 Frank Oszkár: Debussy harmóniák
 Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
 Lendvai Ernő: Bartók stílusa
 Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
 Kroó György: Miért szép századunk operája?
 Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje
 A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
 Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
 Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,
 M. de Falla: Háromszögletű kalap,
 Kodály Zoltán: Galántai táncok, Páva variációk,
 Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros–, ütős hangszerekre és cselesztára
 Kórusművek (pl. Tavasz), Mikrokozmosz,
 A. Honegger: Pacific 236, vagy Johanna a máglyán,
 C. Orff: Carmina Burana,
 Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
 I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps, A tűzmadár, A katona története
 B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások,
 A. Schönberg: Egy varsói menekült.
 Gershwin, Bernstein, Kurtág, Ligeti stb. művei.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből (önálló énekléssel), kórusműveiből, énekgyakorlatiból (éneklő társsal, társakkal) zeneileg igényesen előadni.
 Tudjon három zenei részletet más XX. századi vagy kortárs zeneszerzők műveiből.
 Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásait.
 Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.

Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához.

Ismerje a legfontosabb tempó és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetéig.
- A reneszánsz zene fénykora.
- A zenei készségek további fejlesztése, automatizálása.
- A két– (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal (zsoltárok, himnuszok, alleluja–dallamok).
- A gregorián mise állandó részeinek megismerése.
- Könnyű két– és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása belső hallás alapján.
- A modális hangsorok fogalmának, jellemzőinek ismételése. Gyakorlás: énekléssel, hallás utáni megfigyeléssel, felismeréssel. Felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők, brevis)
- A szopránkulcs bevezetése.
- Modális többszólamúság. Kvintpárhuzam. Alaphármas párhuzamok éneklése.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz fogalmainak elsajátítása.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása, elsajátítása.
- A reneszánsz (modális) stílusjegyek megfigyelése Kodály műveiben is: modális hangsorok alkalmazása, harmóniai jellegzetességek, formaépítkezés, a reneszánsz és a népzenei elemek összekapcsolása.
- Dallamok transzformálása különböző módusokba.
- A hangközök hallási elmélyítése. A belső hallás további fejlesztése.
- A hangközök ismeretének bővítése az oktávon túli hangközökkel.
- Építés megadott hangokra.
- Új hangzatok: a szeptimhangzatok elsajátítása. Gyakorlása: éneklés különféle hangnemekben ábécés nevekkal, építés, felismerése kottakép alapján.
- Plagális zárlatok megfigyelése, éneklése, megszólaltatása több hangnemben.

Zenei olvasás, írás

- Modális dallamok lapról olvasása, memorizálása.

- Olvasás szoprán kulcsban. Egyszerű dallamok átírása szoprán kulcsba.
- Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése (lejegyzése hallás után).
- Barokk idézetek lejegyzése egy– és két szólamban.
- Két– és háromszólamú reneszánsz műrészletek leírása.
- Intenzív memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése emlékezetből.
- Jellemző hangközmenetek (oktávon túli hangközökkel is) és harmóniasorok éneklése ábécével, lejegyzés és transzponálás.
- Szeptimhangzatok és fordításaik éneklése és lejegyzése az alsó hang vagy az alaphang megadásával.

Zenehallgatás

- A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
- Partitúra használata.
- Gregorián mise meghallgatása, a mise állandó részeinek megfigyelése.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- C–kulcsok.
- Módusz. Modális hangsorok.
- Modális harmóniai fordulatok.
- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál. Korál. Zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei: Kyrie eleison, Gloria, Credo, Sanctus és Agnus Dei.
- Plagális zárlat.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények válogatása énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.

Gregorián ének és trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.

Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.

(Válogatás Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők műveiből.)

Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregorián

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Követelmény

Tudjon a tanuló két gregorián dallamot, öt művet a XIV–XVI. századi vokális polifónia különböző műfajaiból, egy Bertalotti solfeggiot ének – zongora előadással, valamint két művet Kodály Zoltán zenepedagógiai műveiből előadni. Az előadás legyen stílusos, muzikális, zeneileg pontos.

Ismerje a kvintkört. Ismerje a modális hangsorokat (éneklés, felépítés, hallás utáni felismerés).

Ismerje a szeptimhangzatok felépítését, tudja ábécés névvel énekelni azokat hangnemekben.

Tudjon könnyű egyszólamú modális dallamot, hangköz–, könnyű harmóniamenetet lejegyezni.

Tudjon szopránkulcsban olvasni.

Ismerje a feldolgozott zenei korszakok legfontosabb stílusjegyeit és műfajait.

Tudjon önállóan (kevés tanári irányítással) elemezni az eddig elsajátított zenei formákban. Alkalmazza tudását hangszeres tanulmányaiban is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A barokk zene mélyebb megismerése. A korszak legfontosabb stílusjegyei, műfajai a korszak kiemelkedő zeneszerzőinek alkotásaiban.
- A zenei áttekintőképesség fejlesztése. A készségek automatizálása.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Barokk vokális és hangszeres szemelvények éneklése szolmizálva, ábécés névvel, chiavetta használatával. Mezzo– és tenorkulcs bevezetése, elsajátítása.
- Barokk dalok, áriák, megszólaltatása hangszerkísérettel is.
- A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása, feldolgozása.
- Dominánsszeptim–fordítások, szeptimhangzatok megfordításainak elsajátítása.
- Nápolyi szext, mollból kölcsönzött akkordok megfigyelése, éneklése.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról és hallás után.
- Egyszerűbb Bach–kórálok harmóniai elemzése, megszólaltatása énekléssel és zongorával.
- Számozott basszus.
- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Duettek, kórusok, kánonok éneklése, memorizálása. Kétszólamú énekgyakorlatok.
- Jellegzetes barokk ritmikai és dallami fordulatok, harmóniák, formák felismerése hallás és kottakép alapján.

- A barokk szvit–tételek: allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, polonaise, gavotte, bourrée jellegzetességei.
- Barokk variációs formák: chaconne, passacaglia, folia elemzése, témák éneklése.
- Az invenció és a fuga felépítésének megfigyelése, megismerése (elemzése).
- Téma, szölambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz, dux, comes fogalmi, felismerés kottaképről.
- Barokk díszítés.

Zenei olvasás, írás

- Barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel is.
- Zenei írás hallás után vagy memorizálás alapján: könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.
- Barokk hangköz– és harmóniasor éneklése, írása, transzponálása.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fuga témák belépésének megfigyelése zenehallgatással is.
- Oratorikus művekben a szereplők, a dramaturgia megfigyelése.
- Egy Bach–szvit feldolgozása.
- Invenció elemzése hallás után.
- Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
- A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
- Egy barokk versenymű (J. S. Bach: A–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Zenei szakkifejezések

- Barokk variációk: Chaconne, Folia, Passacaglia.
- Concertálás. Concerto grosso. Continuo.
- Korál.
- Mise. Oratórium. Kantáta. Opera.
- Fuga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás J. S. Bach, G. F. Händel és más barokk szerzők vokális és hangszeres műveiből énekes megszólaltatáshoz és zenehallgatáshoz.

G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái (Vízizene).

J. S. Bach: motetta–, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fúgák, szvittételek témái.

(Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit).

Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Győrffy István: Korál elemzések

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Máriássy István: Bevezetés a barokk zene világába

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

C. V. Palisca: Barokk zene.

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája

Nagy Olivér: Partitúraolvasás

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Bertalotti: 56 solfeggio

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I–II.

J. S Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.

A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).

Egy barokk versenymű (J. S. Bach: A–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz barokk dallamot, két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből – zeneileg stílusosan, pontosan, muzikálisan megszólaltatni.

Tudjon egy Bach–korált zongorázni, elemezni.

Ismerje fel a legfontosabb barokk műfajokat hallás és kottakép alapján is.

Tudjon lejegyezni barokk dallamot funkciós basszussal, illetve imitációs kétszólamú barokk idézetet.

Tudjon egyszerű harmóniamenetet lejegyezni, memorizálni, transzponálni, elemezni.

Legyen gyakorlata a szopránkulcs olvasásában.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.

– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.

- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismételése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése, automatizmusa.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A klasszicizmus legfontosabb ritmikai, dallami, harmóniai és formai sajátosságai.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással, majd ábécés nevekkal.
- A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése (hangnemekbe helyezve) és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkal, hangnemekben.
- A szabályoktól eltérő felépítésű periódusok elemzése.
- A klasszikus zenére jellemző hangköz–, hangzatmenetek éneklése és lejegyzése.
- Két– és háromtagúság, da capo forma, rondóforma, variációs forma, szonátaforma ismételése, az ismeretek elmélyítése.
- Könnyebb Bartók– és Sztravinszkij–dallamok és egyéb XX. századi műrészletek éneklése, írása.
- Tájékozódás 7#, 7b előjegyzésig, hangnemek, hangnemi rokonságok.
- Moduláció a domináns, szubdomináns és párhuzamos hangnembe, éneklése megfelelő dó–váltással és ábécés névvel.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- Kadenciák éneklése ábécés névvel, zongorázása, transzponálása.
- Funkciós kísérszólam improvizálása.
- Hármashangzatok, szeptimhangzatok, dominánsszeptim, szűkített szeptim – ezek fordításai, éneklése, hangnembe helyezése.
- Fentiek megfigyelése, használata a funkciós akkordok, harmóniai menetek árnyaltabbá tételében.
- A klasszikus zene funkciós rendje.
- Klasszikus periódusok (a szabályostól eltérő felépítésű, moduláló) éneklése, lejegyzése funkciós basszussal.
- A klasszikus zene harmónia–, funkció– és formarendjének fellazulása.
- Az alteráció, kromatika, enharmónia, távolabbi modulációk megfigyelése éneklése, értelmezése.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Tercrokon hangnemek.
- Mellékdominánsok, nónakkordok.
- Az alt és baritonkulcs bevezetése.
- Az új, jellegzetes romantikus dallami, harmóniai fordulatok megfigyelése, éneklése, felismerése.

- Szemelvények a romantikus zeneszerzők vokális és hangszeres darabjaiból, éneklés szolmizálva, ábécével, alkalmi hangzóval, megszólaltatás zongorán is.
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Duettek, kórusművek.
- Romantikus dallamok lejegyzése.
- A romantikus zene műfajainak megismerése (szimfonikus költemény, ballada, fantázia, impromptu, scherzo, capriccio, romantikus szonáta, versenymű, dalciklus).

Zenei szakkifejezések

Zárlattípusok.

Mellékdomináns. Nónakkord.

Előlegezés, késleltetés.

Álzáratok.

Lebegő tonalitás.

Dalciklus.

Szimfonikus költemény.

Ballada, fantázia, impromptu,
scherzo, capriccio, rapszódia.

Programzene.

Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás a romantika mestereinek vokális, hangszeres és szimfonikus műveiből.

Válogatás Schubert dalaiból, kamaraműveiből.

A nemzeti romantika képviselőinek zenéje, műfajainak gazdag változatossága (Liszt Ferenc, G. Verdi, R. Wagner, J. Brahms, R. Schumann, F. Chopin, A. Dvořák, M. Muszorgszkij és mások).

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Forrai Miklós: Duettek II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia

Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.

Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése

Frank Oszkár: Chopin

Frank Oszkár: Liszt

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar

Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),

F. Schubert (dalok, szimfóniák),

F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),

J. Brahms (dalok, versenyművek),

F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódia, szimfonikus költemények),

R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),

M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány),

B. Smetana (Moldva), A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a tanuló öt romantikus és XX. századi dallamot (téma, idézet), két–két romantikus és XX. századi többszólamú művet stílusosan, muzikálisan megszólaltatni.

Tudjon két–három Bertalotti solfeggiot ének–zongorás előadással megszólaltatni.

Két–három Bach–korált zongorázni, elemezni.

Ismerje a romantikus zene legfontosabb stílusjegyeit, műfajait, irányzatait.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.

– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– Élményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.

– Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival (impresszionizmus, expresszionizmus, folklorizmus, neoklasszicizmus), stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásaival.

– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.

– Emeltszintű felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Énekelhető egy- és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése. Tükör, rák és ráktükör fordítások.
- Énekelhető szemelvények a XX. század többszólamú műveiből. (A könnyebb művek éneklése alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.)
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Könnyű kórusművek megszólaltatása.
- XX. századi művekből ritmusok megszólaltatása memorizálása, leírása.
- A tenorkulcs bevezetése.
- Alteráció, kromatika, enharmónia megfigyelése a művekben.
- Moduláció távolabbi hangnemekbe.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Egészhangú skála. Akusztikus hangsor.
- Modellskálák és egyéb skálaformációk.
- Modális sorok, pentaton és egészhangú hangsorok, akusztikus skála,
- 1:2, 1:3, 1:5 modellskála éneklése.
- Polimodális alterációk.
- Dodekafónia.
- Szeptimakkordok fordításai, alterált akkordok: mellékdominánsok, szűkített szeptim- és bővített szextes akkordok, nónakkordok megfigyelése kottakép alapján művekben, hangzatfűzésekben. Gyakorlása különböző hangnemekben.
- Alfa-akkordok.
- Tengelyrendszer, polaritás, arany metszés megfigyelése, fogalmai.
- Jellegzetes dallami, harmóniai fordulatok felismerése a XIX. és a XX. századi zeneszerzők alkotásaiban.
- Romantikus, valamint XX. századi dallamrészletek olvasása, memorizálása.
- Reihe sorok megszólaltatása. Lejegyzése hallás után.
- Romantikus és XX. századi dallamok lejegyzése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus hangsor, egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Témafordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás.
- Arany metszés.
- Komplementer technika.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből

az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,

a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,

az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,

a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten

valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.

Kiegészítőanyag: J. S. Bach korálok, Bertalotti solfeggiok, Kodály Zoltán pedagógiai művei.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.

Bartók Béla: Kórusművek

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: Kórusművek

Párkai István: Modern kórusetűdök

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Kroó György: Miért szép századunk zenéje?

Kroó György: Miért szép századunk operája?

Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében

Lendvai Ernő: Bartók stílusa

Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Frank Oszkár: Debussy harmóniák

Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

C. Debussy: Gyermekek kuckója, Noktürnök,

Kodály Zoltán: Galántai táncok,

Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros–, ütős hangszerekre és cselesztára, Kórusművek, Mikrokozmosz,

A. Honegger: Pacific 236, Johanna a máglyán,

C. Orff: Carmina Burana,

Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,

I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps,

B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből önállóan – kórusműveiből, énekgyakorlataiból éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.

Tudjon két zenei részletet a XX. század vagy kortárs zeneszerzők műveiből.

Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.

Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.

Legyen gyakorlata a C–kulcsok olvasásában.

Ismerje a könnyebb XX. századi skála– és akkordformációkat.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Legyen igényes, nyitott az értékes zene befogadására.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben. Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje és tudja alkalmazni – az alapfokon tanultakon túl – a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és – képleteket.

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang– késleltetés stb.).

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b előjegyzésig.

Tudja a művek hangnemét megállapítani.

Ismerje

- a kvintkört,
- a hétfokú hangsorokat.

Ismerje

- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort,
- a modellskálákat.
- a hármashangzatok és fordításaik valamint a négyeshangzatok felépítését,
- a dominánszeptim hangzat fordításait (oldásokkal).

Ismerje fel a funkciókat hallás után,

- a hangnemi kitérést és modulációt – kottakép alapján,
- a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercrokonság.

Ismerje

- a tonalitás felbomlásának elvét,
- a bi- és a politonalitást,
- a Reihe-t.

Tudja

- a dodekafónia,
- az arany metszés,
- a cluster fogalmát.

Legyen ismerete a legfontosabb zenei szerkesztésmódokról.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintő képességgel.

Ismerje a zenei korokhoz kapcsolódó legfontosabb zenei formákat és műfajokat.

Ismerje fel a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit.

Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Tudjon hallás után lejegyezni

- könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
- könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt.
- lapról olvasni a fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Az általános követelményeken túl

Rendelkezzék a tanuló

- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- kialakult zenei ízléssel és ítélő képességgel.

Tudja a tanuló a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

„B” tagozat

Rendelkezzék a tanuló az általános követelményeken túl:

- a zenei tanulmányok folytatásához szükséges kiművelt hallással, zenei ismeretekkel és biztos zenei memóriával,
- olyan szintű tudással, mely zenei képességeivel együtt alkalmassá teszi szakirányú továbbtanulásra,
- a zenei tanulmányok folytatásához zenei elkötelezettséggel, megfelelő igényes, elmélyült, aktív tanulási, gyakorlási képességgel.

Legyen képes a tanuló

- a tanult különböző stílusok ritmikai, dallami, harmóniai és formai jelenségeiben tájékozódni,
- a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

Zenei anyag:

Tudjon a tanuló harminc népdalt stílusosan énekelni és elemezni, öt műdalt – különböző zenetörténeti stíluskorszakokból – saját zongorakíséretével előadni. A zenei anyag megszólaltatása, előadása legyen muzikális, igényes és stílusos.

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból két-két jelentős művet, tudja azokat formailag és harmóniailag elemezni; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.

Tudjon éneklőtársakkal többszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.

Tudjon zongora-ének előadásban C–kulcsos műveket megszólaltatni.

Tudjon biztosan tájékozódni az alap– és középfokon megismert ütemfajtákban.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.

Ismerje az ötfokú, a hétfokú hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.

Tudja a hármas– és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés nevekkkel.

Tudjon lejegyezni

- barokk kétszólamú idézetet,
- bécsi klasszikus zenei szemelvényt,
- könnyű XX. századi dallamot.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintőképességgel.

Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb zenei kifejezéseit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

„A” tagozat

1. Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

„B” tagozat

1. Imitációs szerkesztésű kétszólamú barokk vagy egyszólamú romantikus dallam lejegyzése.

A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum, és a kezdőhang értékkel. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

Szóbeli vizsga

„A” tagozat

1. Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.

2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni öt műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B” tagozat

1. Periódusnyi dallam lapról éneklése – rövid átnézés után – szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.

2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni hat műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a

reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása,
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó).

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

KAMARAZENE

Az alapfokú művészetoktatási intézményben folyó kamarazene/társasének-tanítás – különösen a nem zenei pályára készülő tanulók esetében – az oktató–nevelő munka egyik legfontosabb tevékenysége.

A kamarazenei attitűd elsajátításához szükséges, hogy a tanuló rendelkezzen olyan személyes (fizikai és érzelmi), hangszeres és vokális kompetenciákkal, melyek nélkül a közösségi zenélés hatékony elsajátítása nem képzelhető el.

A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2 fő feletti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális szólamokból álló együttes.

A kamarazene főtárgyként az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, de kötelezően választható, vagy választható tantárgyként is tanulható.

A kamarazene tanítás célja feladatai

Adjon lehetőséget a zene aktív művelésére és a kamarazene–irodalom megismerésére.

Képezzen a közösségi együttműzikálásra érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikusokat.

A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanulók személyiségének, egyéniségének formálásához.

Használja ki az együttműzikálás közösségformáló erejét, növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét, használja ki a társas műzikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.

Fejlessze a zenei hallást, az intonációs készséget, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát.

Gyakoroltassa rendszeresen a laprólolvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.

Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában.

A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni az eltérő létszámú és hangszerösszeállítású együttesekről. Törekedjen a művek által a kamarairodalomban fellelhető zenei stílusok, műfajok lehető legszélesebb spektrumából választani.

Készítse fel a tanulókat amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Fejlesztési feladatok

A kamarazene–oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres/vokális szólamok adott tanévre vonatkozó összeállításától függenek ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas műzikálás gyakorlati ismeretei

- Beintés–leintés.
- Közös levegővétel és intés.
- Az „avizó” fogalma, sebességének tempó–meghatározó szerepe.
- Intés felütéssel való kezdésre.
- Lassítás, gyorsítás jelzése az intések sűrítésével, ritkításával, az alapegység megváltoztatásával.
- A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
- A kottaállványok megfelelő magassága.

A kottaképre vonatkozó ismeretek

- Tájékoztató pontok: zifferek, ütemszámozás, betűjelzések.
- Generál szünet, tacet, több ütemes szünetek jelzése.
- Vi–de jel.
- A másik szólam apró kottával történő megjelenése.
- Játék partitúrából.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek

- A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása. (C–hangolású illetve transzponáló jellege.)
- Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
- A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás, segéd– illetve tisztítófogások).
- A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása
- A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata
- Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
- A hangológép jelzései.

Ritmikai tudnivalók

- Izo és hetero ritmikus játék szólamon belül és a szólamok között A hemiola értelmezése, játékmódja.
- Ütemmutató nélküli kotta, bonyolult átkötött ritmusok, komplementer ritmusok.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek

- A játszott művek formája, harmóniai világa
- A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
- A disszonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
- Homofon zene.
- Polifon zene.
- Izoritmikus zene.
- Kánon, imitáció, fuga.
- Cantus firmus.
- Consort–muzsika.
- A leggyakoribb reneszánsz, barokk és klasszikus táncművek, táncpárok (pavane–gaillarde, gavotte, saltarello, intrada, rigaudon, sarabande, musette, bourrée, menüett stb.).
- Ellenszólam.
- Basso continuo.
- A kamarazene–irodalom leggyakoribb műfajai: triószonáta, fúvósötös, vonósnégyes, stb.
- A kortárs zene által használt kottagrafikus jelek zenei jelentése

A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése

- Lapról olvasás.
- A belső hallás fejlesztése.
- Intonációs készség.
- Az improvizációs készség fejlesztése (reneszánsz és barokk művekben, jazz–zenében).
- A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
- Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

1. évfolyam

Ajánlott tananyag

Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be– és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatálatni.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemszámaival,
- a disszonancia–konzonancia súlyviszonyaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Legalább két, rövid, különböző tempójú, karakterű műből (tételből) álló 6–8 percnyi zenei anyag

2. évfolyam

Ajánlott tananyag

Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
- szükség esetén lebegésmentesen hangot képezni,
- legalább a hosszan álló harmóniakban, záróakkordokban önállóan intonálni a basszushoz vagy a stabil hangolású hangszerhez,

- disszonanciákat kiemelni a tanár kérésére,
- a tanár jelzése alapján szólamát – szerepének megfelelően – kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- eltolt ritmusokat, hemiolákat stb. helyesen hangsúlyozni.

A tanuló legyen tisztában

- az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
- a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, 6–8 perces, különböző tempójú és karakterű művekből (tételekből) álló műsor.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be– és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Ismerje

- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző stílusú és karakterű kamaramű vagy tétel koncertszerű bemutatása; Máriássy–Varasdy–Zilcz: Bevezetés a társas zenélés gyakorlatába I–II. (EMB), W. A. Mozart: Kürtduók

(EMB), Kratochvil, J. K. Triók (Supraphon), Máriássy I. R. Reneszánsz művek (EMB 6974) Németalföldi mesterek művei három vagy négy hangszerre (Czidra L.) (EMB 8367 EMB 8368), Táncok és kontratáncok (Bali János szerk.) EMB14160, Kamaraének–mesterei (EMB 14058/A) nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség.
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása,
- árnyalt dinamikák alkalmazása,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene).

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Ajánlott tananyag

Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
- segéd– illetve tisztítófogásokat önállóan alkalmazni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni,
- a disszonanciákat önállóan felismerni, kiemelni és feloldani.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, legalább 8 perces, változatos, lehetőleg ciklikus művet is tartalmazó műsor.

4. évfolyam

Ajánlott tananyag

Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
- folyamatosan, kottahűen lapról olvasni,
- ütemmutató nélküli szólamban ritmikailag tájékozódni,
- minimális mértékben díszítéseket improvizálni (reneszánsz, barokk művekben, jazzben),
- polifon műben „elűzés” esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- saját hangszerén önállóan tisztítófogásokat keresni és alkalmazni,
- önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor.

5. évfolyam

Ajánlott tananyag

Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket.
- irányítani a kamaracsoport játékát ill. alkalmazkodni az irányításhoz
- önállóan kijavítani ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
- meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat
- a lapról olvasott anyagban is elhelyezni a helyes artikulációt
- az adott zenemű stílusához igazodó artikuláció, hangképzés megvalósítására
- önállóan olvasni a XX. sz.–i kottaképet
- önállóan kialakítani a barokk díszítéseket

- önállóan improvizálni megadott zenei anyagra a társai szólamához alkalmazkodva

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor

6. évfolyam

Ajánlott tananyag

Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- teljesen önállóan kialakítani az adott zenemű stílushű előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.
- az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására, „koncertszerű” lapróljátékra
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból minimum 10 perces műsor.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- polifon műben „elűzés” esetén – partitúrából játszva – visszatálcálni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- önállóan kialakítani az adott zenemű stílushű előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Ismerje

- az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző stílusú és karakterű kamaramű koncertszerű bemutatása. A játszott művek tükrözzék a 6. évfolyamon elvárható nehézségi szintet; Devienne, F. Triók Op.21, Buxtehude: Laude Sion – kantáta, Gabrielli: Five Ricercar, Mihály A.: Kis toronyzene, Scheidt, Brass quintets I–II, Locatelli Triószonáták Op.5, Haydn Divertimentók, Mozart Négykezes szonáták, Brahms: Waltzer, Kerényi: Társasének nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehet kottából játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség,
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása,
- árnyalt dinamikák alkalmazása,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene).

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A tanulandó művek stílusának, műfajának megfelelő, jól hangolt billentyűs hangszer (zongora, csembaló, spinét, esetleg elektromos hangszer).

Kottaállványok.

Hangológép.

Metronóm.

ZONGORA TANSZAK

ÓRATERV

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: zongora   **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

Az iskola egyik legnépesebb, és nagy hagyományokkal rendelkező tanszaka. Kevés a „B” tagozatosok aránya, ennek ellenére részt veszünk megyei találkozók, versenyeken, iskolán kívüli fellépéseken is, s vannak zeneművészeti szakközépiskolában növendékeink. Szorgalmazzuk a „B” tagozatosok létszámának emelését.

Sajnos gyakran előfordul, hogy a tanszakra jelentkezőknek nincs otthon zongorája, a gyakorlási lehetőség nem megoldott. Egyre több növendéknek vásárolnak szülei szintetizátort. Ezekkel a negatív jelenségekkel számolni kell a tanszak tanárainak. E növendékeknek hetente legalább egy alkalommal próbálunk gyakorlási lehetőséget biztosítani a zeneiskolában.

Zongoratanárok látják el a korrepetíciós feladatokat, nem kis áldozatvállalással.

A tanszak keretei között működik az orgona és a szintetizátor szak, az előző alacsony (2-3 fő), míg az utóbbi magas (20-22 fő) létszámmal.

Minimális követelmény:

„Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja”, valamint több évtizedes tapasztalat alapján az alábbi minimális követelményt határoztuk meg.

Hangszeres előképző:

Első évfolyam:

Nem anyagvégzésre, hanem alapozásra törekszünk.
Beszámoló év végén, tudásának szintjén

Második évfolyam

Beszámoló félévkor és év végén, tudásának szintjén.

Alapfok, „A” tagozat:

1. évfolyam:

Egyszerű népdalfeldolgozások, könnyű régi táncok, egyszerű polifon játék

Beszámoló /közösen/:

félév: 3 mű /egyik ügyesítő vagy etűd /

Vizsga /közösen/:

év végén: 3 mű különböző stílusban.

2. évfolyam:

Skála: tenuto, legato, staccato.

Ritmus: nyújtott, éles, triola, szinkópa, tizenhatod.

2/4, 3/4, 4/4, felütés

Előforduló formák, zenei műszavak és zeneszerzők ismerete. Kottaolvasás fejlesztése érdekében játszon legalább 12 művet.

Beszámoló /közösen/:

félév: 3 mű /egyik etűd /

Vizsga /közösen/:

év végén: 3 mű, különböző stílusban (ajánlott 1 Bartók mű félévkor vagy év végén)

3. évfolyam:

Skála: éneklő legato, ujjstaccato, szext-skála, hármashangzat bontva 2 oktávon. akkord pedállal, futam előkészítés.

Lehetőleg játszon Bach táncot és szonatinát. Előforduló formák, zenei műszavak, zeneszerzők ismerete. Kottaolvasás fejlesztése érdekében játszon legalább 12 művet.

Beszámoló /közösen/:

félév: 3 mű /egyik etűd /

Vizsga /közösen/:

év végén: 3 mű (különböző stílusú és hangulatú)

Félévkor vagy év végén ajánlott 1 barokk, 1 klasszikus (szonatina tétel vagy variáció) és egy Bartók mű.

4. évfolyam:

Skála: futam, kromatikus

Lapról játék, önállóan megtanult mű.

Előforduló formák, zenei műszavak, zeneszerzők ismerete.

Beszámoló /közösen/:

félév: 2 mű /egyik etűd /

Vizsga /közösen/:

év végén: 3 mű - különböző stílusú és hangulatú

/ egyik lehet négykezes is /

Félévkor vagy év végén ajánlott 1 barokk, 1 klasszikus (szonatina tétel vagy variáció) és egy Bartók mű.

5. évfolyam:

Skála: az előző években tanult játékformák továbbfejlesztése 4 oktávon.

Lapról játék, önállóan megtanult mű.

Előforduló formák, zenei műszavak, zeneszerzők ismerete.

Beszámoló /közösen/: félév: 2 mű /egyik technikai jellegű /
Vizsga /közösen/: év végén: 3 mű - különböző stílusú és hangulatú
/ az egyik lehet négykezes is /
Félévkor vagy év végén ajánlott 1 barokk, 1 klasszikus
(szonatina tétel vagy variáció) és egy Bartók mű.

6. évfolyam: Skála: az eddig tanultak gyorsabb tempóban.
Lapról játék, önállóan megtanult mű.
Beszámoló /közösen/: félév: 2 mű /egyik technikai jellegű /
Vizsga /közösen/: év végén: 3 különböző stílusú és karakterű mű.
az egyik lehet négykezes is

Akik a 6. évfolyamban a minimális követelményeknek megfelelnek – melybe az is beletartozik, hogy ismerje a hangszer történetét és jelentősebb irodalmát – azok mehetnek továbbképzőbe (7-10 évfolyam), melynek minimális beszámoló anyaga évi 3 mű, ebből 1 lehet négykezes is.

Alapfok „B” tagozat.

„B” tagozaton 2. évfolyamtól kerülhetnek növendékek.
Feltétel: kiemelkedő szorgalom, zene iránti fogékonyság.
Tananyaga megegyezik „Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja” c. könyvben leírtakkal.

Orgona tanszak:

Tantárgy	Évfolyamok								
	Előkészítő	Alapfok				Továbbképző			
	1.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2-3	2-3	2-3	2-3	2-3	2-3
Választható tárgy	2	2	2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összesen	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: orgona   **Kötelező tárgy:** szolfézs, a „B” tagozat 3. évfolyamától zongora

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

Az orgona tanszakra jelentkezők egy része – az eddigi gyakorlat szerint – részben egyházi szolgálatban van, vagy arra készül, előzetes zongoratudással, vagy anélkül. Tehát a Művelődési és Köznevelési Minisztérium által kidolgozott tanterv anyaga mellett tananyagként szerepelnek az egyes felekezetek gyülekezeti énekei is. A kántori szolgálatra készülők között több a vidékről bejáró, felnőtt tanuló. Az általános iskolai korosztálytól megkívánjuk a minimum 3 év előzetes zongoratanulást.

Szintetizátor tanszak:

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10
Főtárgy	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: szintetizátor - amely magában foglalja a hangszerismeret és a szintetizátor kamara tananyagát is. A főtárgyórák keretén belül – a tananyagtól függően – a növendékek akusztikus (zongora) és elektronikus hangszeren egyaránt játszanak.

Kötelező tárgy: szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora vagy egyéb második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.
- *Egyéb:* szintetizátor – keyboard, számítógépes zene.

Választható tárgyak: hangszeres előkészítő, szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora vagy egyéb második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus; szintetizátor – keyboard, számítógépes zene.

Régen mutatkozó igény kielégítésére a 2000/2001-es tanévben négy növendékkel bevezettük a hangszer oktatását. A billentyűs hangszert tanulók egy része nem rendelkezik zongorával, beszerzésére nincs lehetősége, így többen vásárolják az anyagilag jobban elérhető elektroakusztikus hangszereket. Ezek billentése, kezelése eltér a hagyományos zongorától, bár a hangszer tanulásánál előnyt jelent az előzetes zongoratanulás, de a tanterv lehetőséget ad a szintetizátoron való kezdésre is. A hangszer lehetőségei mellett követelmény a „kétkezes” játék szintetizátoron is.

FÚVÓS TANSZAK

A fúvós hangszerek iránt az utóbbi években fokozódott az érdeklődés. Ennek több oka van. Egyrészt a tanárkollégák lelkes munkája, személyiségük hozzájárul ehhez, valamint a tanári-, a volt növendékek-, a fúvószenekari-, hangversenyek a hangszereket egyre népszerűbbé teszik.

Általános gyakorlat, hogy a növendékek az általános iskola 2. osztályának – ezzel párhuzamosan az előképző – elvégzése után kezdik meg furulya tanulmányaikat.

Az új tanterv lehetőséget ad arra, ha a gyermek fizikai és szellemi képessége az átlagostól jobb – már az általános iskola 1. osztályának indulásakor – elkezdheti zenei tanulmányait. / Lásd: hangszeres előképzők 1., 2., osztály / A fizikai fejlettség az egyéb tényezők mellett a hangszerválasztást nagyban befolyásolja. A növendékek egy, kettő vagy három év furulyázás után, másik hangszert választanak. A legnépszerűbb fuvola és klarinét mellett nagyobb figyelmet kell fordítani a rézfúvós tanszak, elsősorban létszámbeli fejlesztésére. A tanszakon feladat lesz, az ügyesebb magasabb osztályos növendékekből, kamaraegyüttesek létrehozása, nemcsak szakokon belül, hanem különböző hangszer összeállításban is. A tanszak jó eredménye, hogy a nyolc, kilenc éve – iskolánkban végzett növendékeink, tanárként visszajöttek tanítani.

Fafúvós tanszak:

Örvendetes, hogy iskolánkban minden fafúvós hangszert oktatunk és a legeredményesebben működő tanszak. Folyamatosan jelentkeznek növendékek zenei pályára. A „B” tagozatos növendékek létszáma kielégítő. A városi fúvószenekar utánpótlása biztosított. Minden tanszakon cél a jobb minőségű hangszerek beszerzése, a hiányosságok pótlása.

Furulya tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: furulya   **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

Fa és rézfúvós tanárok oktatják. A furulya korábban csak előkészítő hangszerként szerepelt a fa -, és a rézfúvós hangszerek tanulása előtt.

Az új tanterv bevezetésével önálló hangszerként kell kezelni. A tanszakon a legfontosabb feladat a hangszer tanításának egységesítése, ha a növendék főtanszakként tanulja, a továbbiakban biztosított legyen továbbhaladása tanárváltás esetén is. A furulyás növendék a választott hangszer tanulását tanév közben is elkezdheti.

A főtanszacos növendékekkel szorgalmazni kell több kamaraegyüttes létrehozását. A kamaraegyüttesek létrehozásának komoly feltételei vannak:

- elsősorban a tanárkollégák felkészültségén változtatni kell,
- indokolt a továbbképzésen való részvétel minél nagyobb létszámban.

A hagyományok az elmúlt évtizedekre visszamenően nem a hangszer irodalmát helyezték előtérbe, hanem a furulyát, mint népi hangszert és ehhez elsősorban a népdal megszólaltatás párosult. Európa más országaiban a furulyázás sokkal magasabb szinten áll. Az új tanterv más elképzelésekre épül egy kicsit „európaibb”.

A hangszeres zene egészen a középkorig nyúlik vissza. A reneszánsz és a barokk zenében, főleg a táncokban gyakran furulyák szólaltak meg. A furulya irodalma így óriási – erre épít az új tanterv is. Természetesen nem hanyagolhatóak el a népdalok sem. Tanácsos sokféle kottából tanítani, így mód nyílik más népek zenéjét – népdalokat, táncokat, más műzenét – megismernünk. (lásd: furulya tanterv, kottajegyzék)

Több kamarazenélésre van szükség, „házi” furulyaversenyt is fogunk rendezni. A minisztérium által kiadott az alapfokú művészetoktatásról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelettel kiadott kötelező követelményeket és tantervi programot, kiegészítve a részletes évfolyamonként meghatározott, javasolt tananyaggal, továbbá a kötelező *(minimális)* eszköz – és felszerelési jegyzéket meghaladó, az optimális feladatellátást szolgáló, ajánlott tárgyi feltételeket a fúvós tanszak elfogadja a következő módosításokkal:

Előképző:

/20. old./ Hangszeres és zenei ismeretek

A hangszer részei, összeállítása. Egész, fél, negyed, nyolcad ritmusértékek és egész, fél, negyed szünetek, nyújtópont, pontozott fél.

Az ajánlott hangkészlet: *(a hangnevek a szopránfurulya írott hangmagasságaira vonatkoznak):* d¹, e¹, (fisz¹), g¹, a¹, h¹, c², (cisz²), d²,

/21. old./ Minimális követelmény

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás.

/23. old./ Alapfok „A” tagozat

1. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek

(2.bek.) Egész, fél, negyed, nyolcad ritmusértékek és egész, fél, negyed, nyolcad, szünetek, nyújtópont, szinkópa, éles ritmus. A tanévre javasolt hangkészlet: c¹, d¹, e¹, f¹, g¹, a¹, h¹, c², d², e², f², g².

/25. old./ Az év végi vizsga anyaga

Két – három népdal kotta nélkül $c^1 - g^2$ – ig hangterjedelemben. Tartalmazzon az anyag nyolcad értéket, nyolcad szünetet, szinkópát és éles ritmust.

2. évfolyam /26. old./

Az eddig tanult hangkészlet bővítése $fisz^1$, $gisz^1$, b^1 , $cisz^2$, $fisz^2$, esz^2 , $(disz^2)$, b^2 , h^2 , c^3 , in C. Az év végi vizsga ajánlott anyaga: C-dúr, G-dúr, F-dúr – választható skálák. 1 etűd, vagy kétszólamú darab, vagy kánon.

3. évfolyam /29. old./

Az eddig tanult hangkészlet bővítése a következő hangkészlet bővítése a következő hangokkal: $cisz^1$, $disz^1$, c^3 , d^3 , $gisz^2$ – in C. Az év végi vizsga anyaga /31. old./ Skála: 2#, 2b-ig választható - in C. G – dúr – in F. Figurációkkal (*tercek, hármashangzat és felbontása*) kotta nélkül.

- 1 Etűd
- Egy előadási darab kotta nélkül!

/14. old./

- Kiegészítés:

A hozott jó minőségű német rendszerű (nem villás) fogású furulyákat folyamatosan cseréltessek le barokk fogású hangszerekre. A beszámoló a fa, - és rézfúvós tanárok előtt történik.

Fuvola

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: fuvola   **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

Iskolánkban a legnépszerűbb hangszerek egyike. A növendéklétszám nagyon magas és évről – évre egyre többen jönnek e szakra. Az órakeret és a hangszerállomány korlátokat szab. Nagyon sok növendék az érettségi végéig itt marad, utána pedig a Városi Fúvószenekarban muzsikál tovább. Mivel a fuvola az egész országban nagyon népszerű, a színvonal, a követelmény is igen magas – ez megmutatkozik a versenyeken és a felvételi vizsgákon – ezért a zenei pályára csak a legelszántabb és legügyesebb növendékeket célszerű irányítani. Folyamatosan vannak zenei pályára készülő növendékek. A kamaramuzsikálás a fuvolások között nagyon népszerű; - a kettőtől egészen a nyolcszólamú művekig a reneszánsztól a könnyűzenéig.

A tanszak helyzete:

1. A művelődési és közoktatási miniszter 32/1999. (VIII. 18. OM.) rendelete alapján a képzési idő e tanszakon 2+6+4 év – a korábbi hosszú tanszakénak megfelelően, vagyis kettő évvel nőtt.
2. Az előrehozott beiskolázási idő – a gyermek testi fejlettségétől, fizikai adottságaitól függő – különböző hangszeres előképzők végzését teszi lehetővé. A kis termetű alsó tagozatos gyermek kezébe nem csak piccolót adhatunk, hanem FIFE-t – ez egy speciálisan könnyített tanulohangszer - , illetve „kanyarfejjel” ellátott normál méretű fuvolát. Ennek megfelelően a hangszeres előképző a következő módon végezhető:

Hangszeres előképző: 1., illetve 2. évfolyam

1 év esetén: fife, piccoló vagy fuvola hangszeren /normál, vagy „kanyarfejes”

2 év esetén: fife + piccoló, vagy tanulófuvola vagy „kanyarfejes” fuvola - fife –on csoportban
2-3 fővel

Beszámoló anyaga év végén:

- alaphangsor a hangszernek megfelelően
- 2 gyakorlat
- 2-3 gyermekdal vagy népdal (kotta nélkül!)

Első évfolyam: a fuvolára való áttéréstől!

- 1 skála alapformában /legato és hangindítással, különböző ritmusértékeken,
  - figurációkkal – hármashangzat/
- 2 különböző karakterű gyakorlat
  - pl. Jeney I. f-ből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdökből; Bántai: Fuvola ABC-ből.
- 1 előadási darab zongorakísérettel.
  - -kotta nélkül!

Második évfolyam:

- 1 skála: alap + terc + hármashangzat és felbontása
- 2 etűd: /pl. Jeney: I. Bántai: I. Tomaszewski I. f./
- 1 duó
- 1 előadási darab zongorakísérettel!

Harmadik évfolyam:

- 1 Skála (variációkkal, dupla nyelvvel is)

Főtárgy: oboa **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

Néhány éve az iskolánkban tanító kolléganőnek a kis létszámú tanszak ellenére szép eredményei voltak. Növendékei területi versenyen vettek részt. Egyik növendéke felvételt nyert a Zeneművészeti Szakközépiskolába. A tanszak létszáma nő, szükséges lenne egy – két jobb minőségű hangszer.

Az oboa tanszak minimális követelményei az egyes évfolyamok végén

Az oboa tanítás szakirányú feladatai:

A tanár ismertesse meg a növendékkel:

- Az oboa irodalmát, a hangszer történetét, akusztikai sajátosságait,
- Az oboa irodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- Az oboa kialakulását, fejlődését, sajátosságait.
- A hangszer részeit, összeállítását, tisztítását.
- A nád szerepét,
- A rokon hangszereket.

Fordítson figyelmet

- A megfelelő légzéstechnika, száj-, hangszer-, kéz- és testtartás kialakítására és automatikussá tételére,
- Biztos és differenciált hangindításra és a szép hangbefejezés kialakítására,
- Kiegyenlített, szép hang létrehozására, megfelelő levegővezetéssel a különböző regiszterekben is,
- A nyelv és az ujjak szinkronjának állandó ellenőrzésére, tökéletesítésére,
- A hallás, a ritmus- és tempóérzék fejlesztésére,
- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.

A fentiek eléréséhez gyakoroltassa rendszeresen

- Hangsorokat, fokozatosan távoluló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- Tartott hangokat állandó és változó dinamikával, tiszta intonáció mellett,
- A felmerülő technikai problémának megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

A tanár legfontosabb feladata, hogy a tanulóval megszerettesse a zenét, és a különböző társművészeteket, a zenei műveltséget megalapozza, zenei ízlését fejlessze, zenehallgatásra – koncerten való részvételre ösztönözze.

Óraterv: 2 előkészítő osztály

4 alapfok és 4 továbbképző

(Az előképzőt a növendéknek nem kötelező elvégeznie)

Hangszeres előkészítő

- Az oboa és a nád felépítése, részei, a hangszer összeállítása, tisztántartása. Hangkészlet: $c^1 - e^2$ – ig.
- Módosítójelek, ismétlőjel, korona, légzési jelek ismerete
- Alapvető dinamikai és tempójelzések
A 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem

Alapfok „A” tagozat

1. évfolyam:

- Hangkészlet: $c^1 - e^2$ – ig, és a végzett anyagban szereplő módosított hangok (b, fisz, disz, cisz). Lapról játék 1#, 1b előjegyzésig. A 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem. Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyérték és ezeknek megfelelő szünetjelek, felütés.
- A szinkópa, az éles és nyújtott ritmusok.
- Ismétlőjel, da capo, korona, prima, volta, seconda volta.
- A levegővétel és kilégzés jelei. Dinamikai jelek (p, mf, f). Dúr és moll skálák 1#, 1b előjegyzésig a hangkészlet terjedelmében, lassú tempóban. Rövid légzéssel jól tagolható gyakorlatok, ill. előadási darabok eljátszása.

2. évfolyam:

- A hangkészlet bővítése: $b - g^2$ –ig. A háromféle F-fogás használata, a bal eszdisz fogása. A 2/2, 3/8, 6/8, 9/8-as ütem, átkötés, felütés. A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont a nyolcadérték mellett. A triola, enharmónia fogalma. 1#, 1b előjegyzésű dúr és moll hangsorok megszólaltatása hármashangzat – felbontással, tercmenettel. 16 – 32 ütem terjedelmű előadási darabok eljátszása kotta nélkül, zongorakísérettel.

3. évfolyam:

- Hangterjedelem: $b - c^3$ -ig. Dúr és moll skálák 2#, 2b előjegyzésig, hármashangzat – felbontással, tercmenetek és fokról-fokra. Újabb tempójelzések ismerete. Különböző karakterű, mérsékelt tempójú gyakorlatok biztonságos előadása a fenti hangterjedelemben. Előadási darabok eljátszása szép hangon, tisztán, jól tagoltan, kotta nélkül, kísérettel.

4. évfolyam:

- A hangok olvasása, fogásainak ismerete kromatikusan esz^3 –ig. Hangsorok 3#, 3b előjegyzésig, hármashangzatok, tercmenetek, fokról-fokra menetek. A tenuto staccato és legáto játékmód. Különböző karakterű és tempójú gyakorlatok biztonságos eljátszása. Előadási darabok eljátszása kotta nélkül, tiszta intovációval, technikai biztonsággal, értelmes zenei tagolással.

Alapfok „B” tagozat

2. 3. 4. évfolyam:

- A „B” tagozatra irányítható növendéknek kiemelkedő zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal kell rendelkeznie, beleértve a gyors felfogóképességet és a kitartó szorgalmat is, amely képessé teszi arra, hogy a „B” tagozat minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek megfeleljen.

Továbbképző „A” tagozat

5-8.évfolyam:

- A továbbképző évfolyamok eléréséig a növendékek tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki, és ez tovább növekedhet a közismereti iskolák eltérő mértékű terhelésétől, valamint az egyéb elfoglaltságok miatt (pl. sport). Fontos a már megszerzett ismeretek, készségek állandó karbantartása és továbbfejlesztése.
- Hangterjedelem: b – f³ –ig.
- Kamarazenei és zenekari ismeretek.

Továbbképző „B” tagozat

- A továbbképző évfolyamok „B” tagozatos növendékei nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. Ebből következik, hogy számukra a zeneművészeti szakiskolák tanterve az irányadó.

Klarinét tanszak

Tantárgy	Évfolyamok									
	Előképző		Alapfok				Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: klarinét   **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

A fuvola mellett e hangszer is első helyen van a népszerűségi listán. A klarinét szak úgy mint a fuvola szak jelenlegi létszámát valamint a hangszerállományt figyelembe véve, nem látszik célszerűnek növendék létszám emelése.

Az elmúlt években ezen a hangszeren volt a legtöbb – 4 fő – továbbtanuló és kettő alkalommal jutott be növendék az országos versenyre.

A klarinét tanszak minimális követelményei az egyes évfolyamok végén

Hangszeres előkészítő:

Az általános iskola 4. évfolyamába járó, vagy még ennél is fiatalabb tanulók csak a szaktanár véleménye alapján, nagyon gondos mérlegelés után kezdjék meg tanulmányaikat.

Hangkészlet: kis g – bé'-ig. Módosított hangok: kis bé, fisz', bé'.

Hangértékek, ritmusok és szünetek: egész, fél, negyed, nyolcad, pontozott fél, szinkópa. A 2/4-es, 3/4-es és 4/4-es ütem. A hangszeres előkészítőt nem kötelező elvégezni!

Alapfok „A” tagozat

1. évfolyam

Hangkészlet: kis é - a''-ig. A végzett anyagban szereplő módosított hangok. *Hangértékek, ritmusok és szünetek:* egész, fél, negyed, nyolcad, nyújtópont, éles és nyújtott ritmus, szinkópa. A 2/4-es, 3/4-es és 4/4-es ütem. A két regiszter összekapcsolása.

2. évfolyam

Hangkészlet: kis é - a''-ig kromatikusan. *Skála:* 1# 1b-ig dúr és összhangzatos moll. *Hangértékek, ritmusok és szünetek:* tizenhatod, kis nyújtott és éles ritmus, triola, felütés, csonka ütem. A 3/8-os, 6/8-os és 9/8-os ritmus.

3. évfolyam

Hangkészlet: kis é - c'''-ig kromatikusan. *Skála:* 2# 2b-ig dúr és összhangzatos moll. *Hangértékek, ritmusok és szünetek:* harmicketted, tizenhatod triola, többütemes szünet. A 2/2-es, 4/8-os, 5/8-os, 7/8-os 5/4-es, 6/4-es ütem; változó ütem.

4. évfolyam

Hangkészlet: kis é - f'''-ig. *Skála:* 3# 3b-ig dúr és összhangzatos moll. *Hangértékek, ritmusok:* kvintola, szextola, kettős nyújtópont, A négyeshangzatok fogalma, díszítések, egyszerűbb segédfogások ismerete.

Alapfok „B” tagozat

2. 3. 4. évfolyam

A „B” tagozatos növendék hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozításban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozatos tanulók szintjét!

Továbbképző „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a növendékek tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe. Itt az alapfokú művészetoktatás klarinét szakának követelményei és tantervi programja az irányadó.

Továbbképző „B” tagozat

A tanulók csekély hányada, egyéb tanulmányai mellett, a „B” tagozat továbbképző évfolyamain készül egy esetleges újbóli vagy későbbi felvételi vizsgára, továbbra is megőrizve a zenei pálya választásának lehetőségét. E továbbképző évfolyamok tanterve ezért összhangban van a zeneművészeti szakközépiskola követelményeivel és tantervével. Itt is az alapfokú művészetoktatás klarinét szakának követelményei és tantervi programja az irányadó.

Szaxofon tanszak

Tantárgy	Évfolyamok							
	Előképző		Alapfok				Továbbképző	
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: szaxofon   **Kötelező tárgy:** szolfézs, a „B”tagozat 5. évfolyamától zongora.

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

A tanszak pár éve kezdte meg működését. A kiépítés folyamatban van, ehhez több hangszer vásárlása szükséges. E tanszak a tantervi követelmény alapján próbálja céljait megvalósítani.

Fagott tanszak

[illegible]

Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6
----------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Főtárgy: fagott **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

A kevés növendék ellenére hatékonyan működő tanszak. A fiatal kolléganő növendéke az országos zeneiskolai versenyen különdíjat nyert. A tanszak építéséhez több és jó minőségű hangszer beszerzése itt is feladat.

Előkészítő (évi 33 óra – heti 1x30 perc):

Figyelembe kell venni a gyermek testi adottságait, hiszen a hangszer mérete a 10 évnél fiatalabb gyermekeknél nagyobb, tehát még alkalmatlanok a hangszer elsajátítására. A hangszer a túl kicsi gyermeknél rossz beidegződéseket hagy maga után, mint a rossz testtartás, elégtelen légzés, erőlködés a hangszer megszólaltatásakor. Ezek a rossz szokások a későbbiekben gátolják a fejlődést, az előre haladást.

Követelmény:

A hangszer ismerete, részeinek neve, összeszerelése, tisztántartása, a fagott története. Basszuskulcs olvasása a megtanult hangterjedelmen belül. Hangterjedelem: F-f-ig. Alapvető zenei készség, mint az egyenletes tempó és ritmusérzék kialakítása 2/4-es és 4/4-es ütemben, a fél, egész, negyed, nyolcad értékek felismerése és biztonságos használata. Folyamatos játék két ütemen keresztül, a levegő vezetése, a tanult zenei motívumok megformálása.

Felhasználható anyag:

Hara – Szántó: Gyermekdalok fagottra (*válogatva*)

Herpay: Szeretek fagottni 1–50

Hara: fagottiskola 1: 1–18

A félévi meghallgatás nem kötelező, az év végi beszámolón egy hangsor, egy gyakorlat és két gyermekdal szólaljon meg.

1. osztály „A” és „B” tagozat (évi 66 óra, heti 2x30 perc)

Követelmény:

A hangszer ismerete, részeinek neve, összeillesztése, tisztántartása, a hangszer története, hangszercsaládba való besorolása. Basszuskulcs olvasása a tanult hangterjedelmen belül. Hangterjedelem: C-f-ig. Az ujjak függetlenítése, helyes testtartás álló helyzetben, használható szájtartás, nyelvindítás. Alapvető zenei készségek, mint az egyenletes tempó és ritmusérzék kialakítása 2/4-es, 3/4-es és 4/4-es ütem típusokban, a fél, egész, negyed, nyolcad értékek felismerése és biztonságos használata, a szinkópa, nyújtott – és éles ritmus, a felütés elsajátítása. A dúr és moll skálák megismerése 1# - 1b-ig. Levegő vezetése, negyed periódusnyi zenei anyag megformálása.

Felhasználható anyag:

Hara – Szántó: Gyermekdalok fagottra (*válogatva*)

Herpay: Szeretek fagottni 1–100

Hara: Fagott iskola 1: 1–24

16 ütemes előadási darabok C – f hangterjedelmen belül, zongora kísérettel.

A félévi meghallgatás anyaga: egy hangsor és egy népdalcsokor fejből. Az év végi beszámoló anyaga: egy skála, két különböző karakterű etüd, népdalcsokor fejből, egy előadási darab fejből, zongora kísérettel.

2. osztály „A” tagozat (évi 66 óra, heti 2x30 perc)

Követelmény: Basszuskulcs olvasása a tanult hangterjedelmen belül, hangterjedelem: kontra B-D'-ig. Egyenletes tempó és ritmusérzék 6/8-os, 3/8-os, 2/8-os ütemekben, hangértékek az egésztől a tizenhatodikig, kisnyújtott és kíséles ritmus, triola felismerése és helyes játéka, dúr és moll skálák ismerete 2#, 2b-ig. Minden ujj független használata, kitartott hangok befejezésének módjai, kvint nagyságú kötések gyakorlása, a torok és a nyelv lazaságának megőrzése, amely előkészíti a nagyobb hangterjedelem tanulását.

Felhasználható anyag:

Hara: Fagott iskola 1: 25-37

Hara – Szántó: Gyermekdalok fagottra

Herpay: Szeretek fagottni: 101-190

Weissenborn: Etüdek op. 8/1 (*válogatva*)

Csáth Emőke: Előadási darabok gordonkára 1. Kötet (*válogatva*)

Félévi meghallgatás anyaga: egy skála, egy népdalcsokor és egy előadási darab fejből, zongora kísérettel. Az év végi beszámoló anyaga: egy skála, két különböző karakterű etüd, népdalcsokor fejből, egy előadási darab fejből, zongora kísérettel

3. osztály „B” tagozat (heti 2x45 perc)

Követelmény:

(A 2. osztály „A” tagozatának leírtakon kívül) Lapról olvasás az előző év nehézségi szintjén, egyenletes tempó és ritmusérzék 9/8-os és 12/8-os ütemen belül, igénye zenei megformálás, évi két nyilvános szereplés. Dúr és moll skálák elsajátítása 3#, 3b-ig.

Felhasználható anyag:

Ugyanaz mint az „A” tagozaton.

Félévi beszámolón egy skála, egy népdalcsokor fejből, egy etüd és egy előadási darab fejből, zongora kísérettel, az év végi beszámolón egy dúr és egy moll skála, két különböző karakterű etüd és két különböző karakterű előadási darab fejből, zongora kísérettel játszandó.

4. osztály „A” tagozat (évi 66 óra, heti 2x30 perc)

Követelmény:

Basszuskulcs olvasása a tanult hangterjedelmen belül, hangterjedelem: kontra B-F'. Egyenletes tempó és ritmusérzék a ritkán előforduló ütemfajtákban, kvintola és szextola pontos játéka, dinamikai fokozatok ismerete és használata. Többirányú figyelem kialakítása, blattolási készség az előző év anyagának nehézségi szintjén. Oktáv nagyságú kötések gyakorlása, dúr és moll skálák 3#-3b-ig. Kamarazenei anyagok elsajátítása, és alkalmazása.

Felhasználható anyag:

Hara: Fagott iskola 1: 38-100

Herpay: Szeretek fagottozni: 191-250

Weissenborn: Etüdök op. 8/1 (válogatva)

Előadási darabok a Hara féle Fagott muzsikából.

A félévi meghallgatás anyaga: egy skála, egy etüd, egy előadási darab fejből, zongora kísérettel. Az év végi beszámoló anyaga: egy skála, két különböző karakterű etüd, egy előadási darab fejből, kísérettel.

5. osztály „B” tagozat (heti 2x45 perc)

Követelmény:

(A 3. osztályban leírtakon kívül) Skálavariációk ismerete 4#-4b-ig, váltakozó és aszimmetrikus ütemtípusokban való biztonságos játék, díszítések, mint a trilla, előke, utóka, mordent elsajátítása és használata. Dinamikai határok kiszélesítése.

Felhasználható anyag: Ugyanaz, mint az „A” tagozaton.

Félévi beszámolón egy skála, két különböző karakterű etüd, egy előadási darab fejből, kísérettel adandó elő. Az év végi beszámoló anyaga: egy dúr és egy moll skála, egy népdalcsozor fejből, egy etüd, egy előadási darab fejből, kísérettel.

5. osztály „A” tagozat (évi 66 óra, heti 2x30 perc)

Követelmény:

A tenorkulcsban való olvasás elsajátítása, zökkenőmentes kulcsváltás egy gyakorlaton belül, teljes hangterjedelem, dúr és moll skálák 4# - 4b-ig. A díszítések megismerése, trilla, előke, utóka használata. Dinamikai határok szélesítése, különböző hangindítások elsajátítása. Blattolás az előző év anyagának nehézségi szintjén, állóképesség növelése hosszabb lélegzetvételi gyakorlatok, egy periódusnyi anyag megformálása.

Felhasználható anyag:

Hara: Fagott iskola 1. 101 – végig

Herpay: Szeretek fagottozni: 251 – végig

Weissenborn: Etüdök op. 8/1.

Weissenborn: Etüdök op. 8/2 (válogatva)

Góreczky: Fagottiskola (válogatva)

Kósa: Négy könnyű fagott darab

Előadási darabok Hara: Fagottmuzsika kezdőknek kötetéből

A félévi beszámoló anyaga: egy skála, egy etüd, egy előadási darab fejből, kísérettel. Az év végi beszámoló anyaga: egy skála, két különböző karakterű etüd, egy előadási darab fejből, kísérettel.

6.osztály „B” tagozat (heti 2x45 perc)

A „B” tagozat negyedik évfolyam végére a növendéknek el kell érnie a tudatos, áttekinthető zenei tagolást, el kell indulni a zenei önállósulás útján. A moduláció fogalma, a stílusjegyek ismerete, zenei stílusjegyek kapcsolata a többi művészet jegyeivel.

Felhasználható anyag:

Ugyanaz, mint az „A” tagozaton igényesebb előadásban.

A félévi meghallgatás anyaga: egy dúr és egy moll skála, egy etüd, egy előadási darab fejből, kísérettel. Az év végi beszámoló anyaga: egy dúr és egy moll skála két különböző karakterű etüd, egy népdalcsozor fejből és egy előadási darab fejből, kísérettel.

Továbbképző „A” tagozat 5 – 8 osztály (évi 66 óra, heti 2x30 perc)

A továbbképző évfolyamok alapvető feladata az elért színvonal megőrzése és továbbfejlesztése mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zene szeretetének elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása, tartóssá tétele.

Követelmény:

Biztos játék basszus – tenor – és violinkulcsban. Az ütemfajták, ritmusértékek rendszerezett ismerete. A fagott hangszertörténete, hibáinak felismerése, egész hangterjedelmének biztonságos használata. A zenei műveltség elmélyítése, rendszeres hangverseny – látogatás. Alkalmazkodási készség kialakítása más hangszerekhez, kamarazenei vagy zenekari gyakorlat által. Blattolási készség fejlesztése, a növendék zenei önállósulása. A lehetőségekhez képest több nyilvános szereplésen vegyen részt. Különböző hangsorok játssza, akár kromatikusan is.

Felhasználható anyag:

Hara: Fagott iskola 2.

Weissenborn: Etüdok op.. 8/2

Góreczky: Fagott iskola

Neukirchner: 23 középfokú etüd

Ozi: 42 etüd

Krakamp: Fagott iskola

Jacobi: 6 fagott etüd

Pivonka: Ritmikus etüdok

Előadási darabok a szakiskola 1. és 2. osztályos anyagából.

A félévi meghallgatás anyaga: egy skála, két különböző karakterű etüd, egy előadási darab fejből, kísérettel. Az év végi beszámoló anyaga: egy skála, két különböző karakterű etüd, egy előadási darab fejből, kísérettel, esetleg egy kamaradarab.

Továbbképző „B” tagozat (heti 2x45 perc)

Számukra a zeneművészeti szakiskolák tanterve az irányadó.

Rézfúvós tanszak

Trombita és harsona szakon végzett szaktanárok látják el a különböző rézhangszerek oktatását. A létszám emelése céljából, a furulyások elosztásával a fizikailag erősebb, illetve a fiú jelentkezőket a rézfúvós hangszereket tanítókhöz kell irányítani. A rézfúvós hangszereket tovább kell népszerűsíteni. Célszerű lenne általános iskolákban hangszerbemutatókat tartani. A meglévő szakmai igényességet tovább kell folytatni, és bővíteni kell a mélyrézfúvós szakokat, mert az utánpótlást a Városi Fúvószenekarba e szakok biztosítják.

A Városi Fúvószenekar a Zenebarátok Egyesülete és a Lajtha László Zeneiskola összefogásával működik. A rézfúvós tanszakon a későbbiekben fejleszteni kell a fúvós kamarazenét.

Trombita tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: Trombita   **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

Az új tanterv lehetőséget ad, hogy a gyermekek trombitával kezdjék hangszeres tanulmányaikat / lásd: előképzők /. A felvételi vizsgán meg kell vizsgálni a jelentkező zenei készségét, értelmi képességét, alkati -, fizikai -, adottságait:

Fontos:

- az életkornak és a hangszernek megfelelő testi fejlettség, szabályosan kifejlődött fogazat.
- a növendék képes legyen elsajátítani a helyes légzést a hangképzés technikáját stb.

A hangszer tanítók a tanszak minimális követelményeit, a félévi meghallgatások és az év végi beszámoló anyagát a minisztérium által kidolgoztatott Tantervi programban oly részletesnek és helyileg alkalmazhatónak találta, hogy az ott leírtakat minden tekintetben elfogadja és megvalósítja.

Kürt

Tantárgy	Évfolyamok									
	Előképző		Alapfok				Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: kürt   **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

Szükség van a növendéklétszám növelésére.

Az év végi beszámoló követelményei:

Hangszeres előképző tanfolyam:

Feladata: könnyen játszható anyagon keresztül megalapozni a hangszeres továbbtanulást

- 1 hangsor a – a' hangterjedelemben
- 1 kantiléna
- 2-3- gyermekdal kotta nélkül
(pl: Kökényessy: Kürtiskola I.:10,11,18,20. gyakorlat nehézségi fokán)

1. évfolyam:

- 1 skála C – dúr, a – moll ritmizálva
- 1 kantiléna (pl: Kökényessy: I.: 67. gyakorlat szintjén)
- 2 különböző stílusú szemelvény
- 1 előadási darab kotta nélkül, zongorakísérettel (pl: Kökényessy : Kürtiskola I. Barokk szemelvények: 37., Klasszikus szemelvények: 55.)

2. évfolyam:

- 1 skála különböző képletekkel (B – dúr, g – moll)
- 1 kantiléna (pl: I/98.)
- 3 különböző karakterű gyakorlat
- 1 előadási darab (pl: Krieger: Menüett I/178, Mozart: Keringő I/203), illetve 1 duó (I/106).

3. évfolyam:

- 1 skála (D-dúr, h-moll) terc + hármashangzat, kötve és külön
- 1 kantiléna (pl: I/217)

- 1 barokk szemelvény (pl: I/266)
- 1 klasszikus szemelvény (pl: I/267.)
- 2 előadási darab (pl: I/257. nehézségi fokán)

4. évfolyam:

- Esz – dúr, c – moll skála
- 1 kantiléna (pl: Kökényessy: Kürtiskola II/31.)
- 3 különböző karakterű etüd (Kökényessy: Kürtiskola II. kötetből)
- 2 előadási darab kotta nélkül (pl: Csajkovszkij: Édes álom
Beethoven: Románc)
- vagy kamarazene (Palek: Kürtiskola)

5. – 8. évfolyam:

Feladat: - a zenei műveltség megőrzése és gyarapítása

- a dinamikai skála kiszélesítése
- könnyű transzponálások
- társas zenélés

Az év végi beszámolók anyaga:

- 1 kantiléna kotta nélkül (pl II/203.)
- 2 különböző stílusú gyakorlat (pl: II/143, 133.)
- előadási darab: 1 lassú és 1 gyors tétel

Javasolt irodalom: Saint – Saens: Kürtverseny,

Mozart: D-dúr kürtverseny I tétel, Esz – dúr kürtverseny III. tétel

Schubert: Ave Maria

Shrouje: Koncert

Palek: Kürtiskola

Tenorkürt

Tantárgy	Évfolyamok									
	Előképző		Alapfok				Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: Tenorkürt **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

A félévi és év végi beszámoló követelményei:

Hangszeres előkészítő 1. évfolyam:

- Elvégzendő anyag: Trombitaiskola kb. 30. gyakorlatig. A számonkérés anyaga:
- Félévkor: Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyakorlat, gyermekdal, vagy népdal.
(pl: Trombitaiskola 15, 17. gyakorlat).
- Év végén: 1 gyakorlat (pl: Trombitaiskola 23.)
1 előadási darab (pl. Trombitaiskola 25.*)

Hangszeres előkészítő 2. évfolyam:

- Elvégzendő anyag: Trombitaiskola I.kb. 60. Gyakorlatig. A számonkérés anyaga:
- Félévkor: Trombitaiskola 37. És 41. * gyakorlat
- Év végén:1 gyakorlat a Trombitaiskolából (pl: 60.)
1 előadási darab (pl: 62* nehézségi fokán)

1 évfolyam:

- Elvégzendő anyag: Trombitaiskola I. kb.99. gyakorlatig. A számonkérés anyaga:
- Félévkor: Trombitaiskola I. 67, 70. gyakorlat
- Év végén: 1 gyakorlat (pl: 93.)
1 előadási darab a hangterjedelemnek megfelelően (pl: 98.*)

2."A" évfolyam:

- Elvégzendő anyag: Trombitaiskola I. kb. 100-160-ig. A számonkérés anyaga:
- Félévkor: 125, 118.* gyakorlatok szintje
- Év végén: 1 skála 1# - 1 b-ig.
1 gyakorlat (pl: 155.)
1 előadási darab (pl: 141.*)

2."B" évfolyam:

- Elvégzendő anyag: Trombitaiskola kb. 180-ig. A számonkérés anyaga:
- Félévkor: 1 dúr, vagy moll hangsor 1# - 1b-ig
126,129,131.* szintű gyakorlatok.
- Év végén: 1 dúr vagy moll hangsor 1# - 1b-ig
Gyakorlatok: Trombitaiskola I. 166., 150.* szintjén.

3."A" évfolyam:

- Elvégzendő anyag: Trombitaiskola I. 160-190-ig,
Trombitaiskola II. 1-20-ig. Beszámoló anyaga:
- Félévkor: 1 dúr vagy moll hangsor 2# - 2 b-ig
Trombitaiskola I.175, 180.*
- Év végén: 1 dúr vagy moll hangsor 3# - 3b-ig
Trombitaiskola II. 7, 11.*

3.,B" évfolyam:

- Elvégzendő anyag: Trombitaiskola II. 1-60-ig. A számonkérés anyaga:
- Félévkor: 1 dúr vagy moll hangsor 2# - 3b-ig
Trombitaiskola II. 12,17,21.* szintű gyakorlatok
- Év végén: 1 dúr vagy moll hangsor 4# - 4b-ig
Trombitaiskola II. 44, 50,* 54.

4."A" évfolyam:

- elvégzendő anyag: Trombitaiskola II. 20-80-ig. A számonkérés anyaga:
- félévkor: 1 dúr skála 4# - 4b-ig
Trombitaiskola II. 26, 44.*
- év végén: 1 moll skála 4# - 4b-ig.
Trombitaiskola II. 75, 67.*

4."B" évfolyam:

- elvégzendő anyag: Trombitaiskola II. 60-116-ig.
Trombitaiskola III. 1-20-ig. A számonkérés anyaga:
- félévkor: 1 skála 5# - 5b-ig
Trombitaiskola II. 84, 86, 67.*
- év végén: 1 skála 6# - 6b-ig
Trombitaiskola III. 7.
Steiner: Előadási darabok: 36, 37.*

*-gal jelöltük a kotta nélkül előadandó, zongorakíséretes előadási darabokat.

Baritonkürt

Tantárgy	Évfolyamok									
	Előképző		Alapfok				Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: baritonkürt   **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

A minisztériumi Tantervi programban leírt követelményrendszer és tananyag alapján, az ott meghatározott félévi meghallgatás és év végi beszámoló anyagokat kérjük számon.

Harsona

Tantárgy	Évfolyamok									
	Előképző		Alapfok				Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: Harsona   **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

1. évfolyam:

- Elvégezendő anyag: Völgyi: Harsonaiskola 1-57-ig. A számonkérés anyaga:
- Félévkor: Harsonaiskola: 24. Gyakorlat
Steiner: Előadási darabok gyűjteménye: 2:*
- Év végén: Harsonaiskola: 50. gyakorlat
Steiner: Előadási darabok gyűjteménye: 12:*

2. „A” évfolyam:

- Elvégezendő anyag: Völgyi: Harsonaiskola 57-107-ig. A számonkérés anyaga:
- Félévkor: F-dúr skála ritmizálva
Harsonaiskola: 67. Gyakorlat
Steiner: Előadási darabok gyűjteménye: 14:*
- Év végén: C-dúr skála
Harsonaiskola: 107. Gyakorlat
Steiner: Előadási darabok: 16:*

2. „B” évfolyam:

- Elvégezendő anyag: Völgyi: Harsonaiskola 57-végig.
Steiner: Harsona ABC-ből válogatva. A számonkérés anyaga:
- Félévkor: F-dúr skála + variációk
Harsonaiskola: 83, 91, 105.*
- Év végén: Esz-dúr hangsor és variációi
Harsonaiskola: 134.*
Steiner: Előadási darabok gyűjteménye, ill. Steiner: Harsona ABC: 24:*

3. „A” évfolyam:

A számonkérés anyaga:

- Félévkor: 1 skála G -dúr (Újfalusy II:172.)
Újfalusi II: 151.
Steiner: Előadási darabok gyűjteményéből: 31:*
- Év végén: D-dúr és variációi
Újfalusy II: 166.
Steiner: Előadási darabok gyűjteményéből: 32:*

3. „B” évfolyam:

A számonkérés anyaga:

- Félévkor: G -dúr skála
Újfalusy: 167, 217.
Steiner: Előadási darabok gyűjteménye: 28:*
- Év végén: D-dúr skála és variációi
Kopprasch I.: 3. gyakorlat
Ujfalussy: 377.* Steiner: 34:*

4. „A” évfolyam:

A számonkérés anyaga:

- Félévkor: Asz-dúr skála
Újfalusy: 136. gyakorlat
Steiner: Előadási darabok gyűjteménye: 34:*
- Év végén: f-moll skála
Újfalusy II.: 300. gyakorlat
Steiner: Előadási darabok gyűjteménye: 36:*

4. „B” évfolyam:

A számonkérés anyaga:

- Félévkor: Á-dúr – fisz-moll hangsorok
Újfalusy II.: 352. Makovecz I.: 3.
Marcello: F-dúr szonáta I.- II. tétel
- Év végén: É-dúr – cisz-moll hangsorok
Makovecz I.: 6.
Marcello: g-moll szonáta két tétele
Pandert: Berühmte Aria*

Tuba

Tantárgy	Évfolyamok									
	Előképző		Alapfok				Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: Tuba **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

Hangszeres előképző 1. évfolyam:

Év végéig elérendő hangterjedelem: F – f-ig

A számonkérés anyaga:

- Félévkor: kétféle ritmusértéket tartalmazó gyakorlat
- Év végén: Jakab Gedeon: Tubaiskola I: 11. Gyakorlat
Steiner: Előadási darabok gyűjteménye: 4.*

Hangszeres előképző 2. évfolyam:

A számonkérés anyaga:

- Félévkor: J. G. Tubaiskola I: 14, 17. Gyakorlat
- Év végén: J. G. Tubaiskola I: 25.
Steiner: Előadási darabok gyűjteménye: 1.*

1. évfolyam:

A számonkérés anyaga:

- Félévkor: J. G. Tubaiskola I: 39, 45.
Steiner: Előadási darabok gyűjteménye: 7.*
- Év végén: F-dúr skála
J. G. Tubaiskola I.: 59.
Steiner: Előadási darabok gyűjteménye: 5.*

2. „A” évfolyam:

A számonkérés anyaga:

- Félévkor: Esz-dúr skála
J. G. Tubaiskola I: 73, 75, 55*
- Év végén: G-dúr skála
J. G. Tubaiskola I.: 91, 88, 99.*

2. „B” évfolyam:

A számonkérés anyaga:

- Félévkor: Esz-dúr skála
J. G. Tubaiskola I: 85, 89, 101.*
- Év végén: G-dúr hangsor és variációi
J. G. Tubaiskola I.: 96, 98, 168.*, 169.*

3. „A” évfolyam:

A számonkérés anyaga:

- Félévkor: Á-dúr skála
J. G. Tubaiskola I: 95, 98, 101.*
- Év végén: B-dúr skála és variációi
J. G. Tubaiskola I.: 126, 129, 166.*

3. „B” évfolyam:

A számonkérés anyaga:

- Félévkor: Asz-dúr skála
J. G. Tubaiskola I: 127, 138.
Steiner: Előadási darabok gyűjteménye: 35.*
- Év végén: Á-dúr hangsor és variációi
J. G. Tubaiskola I.: 156, 162. Steiner: E.a. darabok gyűjteménye: 32.* 36.*

4. „A” évfolyam:

A számonkérés anyaga:

- Félévkor: Asz-dúr skála
J. G. Tubaiskola I: 127, 138.
Steiner: Előadási darabok gyűjteménye: 35.*
- Év végén: C-dúr skála
J. G. Tubaiskola I.: 155, 164.
Steiner: Előadási darabok gyűjteménye: 3.*

4. „B” évfolyam:

A számonkérés anyaga:

- Félévkor: C-dúr hangsor és variációi
J. G. Tubaiskola I: 179, 181
Marcello: F-dúr szonáta I. – II. tétel
- Év végén: Desz-dúr skála és variációi
J. G. Tubaiskola I.: 187, 190.
Kamprath: Három epizód*

*-al jelöltük a kotta nélkül előadandó zongorakíséretes előadási darabokat.

Ütő tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: Ütő **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

A tanszakon korábban nem volt képesítéssel rendelkező tanár, ezért a kolléga első feladata volt a tanszak szakmai „rendbetétele”, emellett egy növendéke eredményes felvételi vizsgát tett zeneművészeti szakközépiskolába. A tanszak hangszerállománya- a magas hangszerárak miatt- lassan gyarapodik. Szükséges a már meglévő hangszerek minőségi felújítása is. Az oktatás színvonalának emeléséhez elsőrendű feladat a „csak” könnyűzenei igényekkel érkező, alapvető klasszikus elméleti és gyakorlati ismeretekkel nem rendelkező növendékeket is komoly munkára fogni, mivel az ütőhangszerek tanulásáról sokszor teljesen téves elképzeléseik vannak. Fontosnak tartjuk a kamarazene fejlesztését, az iskola keretein belül már sikeresen működik ütőhangszeres együttes. A tanítás során szembe kell nézni azzal a ténnyel, hogy a növendékek nagy része nem rendelkezik saját hangszerrel. A zeneiskolában történő gyakorlásra csupán 1 terem áll a hallgatók rendelkezésére, az is csak hétfvégén. Megoldást jelenthet, ha az iskola kölcsönzésre bocsáthat- az otthoni gyakorlásra elégségesnek mondható- gumi-lapokat, bár az eredményes munka alapfeltétele lenne egy saját használatú kisdob. A dallamhangszerek gyakorlására az iskolában kell lehetőséget biztosítani.

„A” tagozat 1. Évfolyam

Kisdob:

- Ülés-pozíció, helyes testtartás elsajátítása.
- Ütőtartás (szimmetrikus)
- A kisdob helyes megszólaltatása.
- Váltott-kezes játék, a két kéz koordinációjának előkészítése.
- Metrumok: 4/4, 2/4, 3/4, 4/8, 12/8
- Ritmusok: egész, fél, negyed, nyolcad, triola, tizenhatod
- A ritmusokhoz tartozó alapvető kézrendi szabályok megtanulása.

- Dinamikai jelek (ff, f, mf, mp, p, pp) ismerete és alkalmazása a kisdob-játéknál.
- Crescendo és decrescendo.

Anyag:

- Keune kisdobiskola: 1-37
- Kiegészítő anyag:
- Balázs- Zempléni: Ritmus-gyakorlatok kezdőknek (válogatva)
- Vigdorovits: Ütőhangszerek iskolája (válogatva)
- Dallamhangszer:
- A xilofon szerkezeti felépítésének és hangterjedelmének ismerete.
- Ütőtartás, a hangszer helyes megszólaltatása.
- Skálák 2 kereszt- 2 bé- ig, egyszerű ritmus-variációkkal.
- Előadási darabok (osztálynak megfelelő nehézségi szinten)

Felhasználható irodalom:

Balázs- Kósa- Zempléni: Csengő- bongó
Zempléni: Ütős ABC, Ütősmuzsika kezdőknek

„A” tagozat 2. Évfolyam

Kisdob:

- Az ütés-koordináció tökéletesítése.
- A dinamikai jelek magabiztos alkalmazása.
- Alapvető ritmus- kézrendek elsajátítása és tudatos használata.
- Az eddig tanult ritmusok egymással való kombinálása különböző metrumban, tempóban és dinamikai környezetben.
- Hangsúlyozás a kisdobon különböző ritmusok és kézrendek alkalmazásával.
- Tempó-jelzések ismerete és alkalmazása.
- Nyolcad-tizenhatod ritmus-kombinációk, tizenhatod-triola, szextola.

Anyag:

- Keune kisdobiskola: 37-55
- Kiegészítő anyag:
- Balázs- Zempléni: Ritmus-gyakorlatok kezdőknek (válogatva)
- Vigdorovits: Ütőhangszerek iskolája (válogatva)
- Dallamhangszer:
- A hangszer megszólaltatásának technikai fejlesztése.
- A xilofon különböző dinamikai lehetőségeinek kihasználása.
- Skálák 3 kereszt 3 bé-ig, ritmus-variációkkal.
- Előadási darabok (osztálynak megfelelő nehézségi szinten)
- Zempléni: Ütős ABC, Ütősmuzsika kezdőknek

„A” tagozat 3. Évfolyam

A rendelkezésre álló ütőhangszerek ismerete és használata nevük, történetiségük és játékmódjuk alapján. Hangszertörténeti áttekintés. Az ütőhangszerek főbb csoportjainak ismerete és rendszerezése.

Kisdob:

- Az eddig tanult ritmusok egymással való kombinálása különböző metrum, tempó és dinamikai környezetben.

- A ritmusokhoz tartozó kézrendek ismerete és tudatos használata.
- Hangsúlyozás kombinált ritmusokkal.
- Pontozott fél, negyed, nyolcad, triola, tizenhatod, szextola ritmusok és variációik.
- 3/8, 6/8 metrumok.

Anyag:

- Keune kisdobiskola: 56-67

Kiegészítő anyag:

- Balázs- Zempléni: Ritmus-gyakorlatok kezdőknek (válogatva)
- Vigdorovits: Ütőhangszerek iskolája (válogatva)

Dallamhangszer:

- Skálák 4 kereszt 4 bé-ig, ritmus-variációkkal.
- Tanult dallamhangszeres művek zenei tökéletesítése.
- Előadási darabok (osztálynak megfelelő nehézségi szinten)

Felhasználható irodalom:

- Zempléni: Ütős ABC
- Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek

„A” tagozat 4. Évfolyam

A ritmus-kombinációk technikai problematikáinak felismerése és megoldása. Játék több dobon. (kézrendek és technikai gyakorlatok) Kézrendi problémák felismerése és önálló megoldása az eddig tanult ritmusok és azok kombinációik alapján. Páratlan lüktetésű metrumok (5/8, 7/8, 9/8, 5/4, 7/4) és az ezekhez kapcsolódó eltérő kézrendi formációk ismertetése.

- A harmincketted és kombinációi.

- Kisdob-duók.

Anyag:

- Keune kisdobiskola: 68-75

Kiegészítő anyag:

- Balázs-Zempléni: Ritmus-gyakorlatok kezdőknek: 20, 22, 24, 25, 26, 28, 30, 31
- Vigdorovits: Ütőhangszerek iskolája (válogatva)

Dallamhangszer:

- A tanult művek formai elemzése az életkornak és képességeknek megfelelő szinten.
- Skálák 5 kereszt 5 bé-ig, ritmus-variációkkal.
- Akkordfelbontások (Dúr-moll)
- Előadási darabok (osztálynak megfelelő nehézségi szinten)

Felhasználható irodalom:

- Zempléni: Ütős ABC
- Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek

„A” tagozat 5. Évfolyam

- Bonyolultabb ritmus-kombinációk felismerése és megoldása.
- A nagy-triola és kombinációi.
- Alla breve, illetve az egy ütésben való gondolkodás.
- Változó tempók alkalmazása, váltakozó metrum, kvintola, szeptola.
- Igény esetén dobfelszerelés tanulása lehetséges.

Anyag:

- Keune kisdobiskola: 76-tól

- Kiegészítő anyag:

- Balázs-Zempléni: Ritmus-gyakorlatok kezdőknek (válogatva)
- Vigdorovits: Ütőhangszerek iskolája (válogatva)
- Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás 1, 2, 3, 4 kötet
- Martonosi György: Modern dobiskola 1, 2 kötet

Dallamhangszer:

- A játszott anyag formai elemzése.
- Egyszerűbb díszítések ismerete és alkalmazása.
- Skálák 6 kereszt 6 bé-ig, bonyolultabb ritmus-variációkkal, különböző tempókban.
- Akkordfelbontás, variációkkal, különböző tempókban.
- A tanult művek precíz, zeneileg igényesen megformált előadása.

Felhasználható irodalom:

- Zempléni: Ütős ABC, Ütősmuzsika kezdőknek
- Átiratok

„A” tagozat 6. Évfolyam

A rendelkezésre álló összes hangszer ismerete. Különböző ütemfajták és ritmus-kombinációk átfogó, részletes ismerete. Játék vegyes összeállítású hangszercsoportokon. Alapfokú zene és hangszertörténeti ismeretek. A megfelelő kézrend önálló kialakításának készsége. A tudatos zenei memorizálás készsége.

- Előké (egyes, kettes, hármas, négyes)
- Tremoló (egyenletes, hangsúlyos, kiütött, indítás, lezárás)
- Double-stroke játék.
- Paradiddle játék.

Anyag:

- Keune kisdobiskola: 94-től
- Kiegészítő anyag:
- Balázs-Zempléni: Ritmus-gyakorlatok kezdőknek
- Vigdorovits: Ütőhangszerek iskolája
- Knauer kisdobiskola anyaga
- Hochrainer kisdobiskola anyaga
- Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás 1, 2, 3, 4 kötet
- Martonosi György: Modern dobiskola 1, 2 kötet

Dallamhangszer:

- Skálák 7 kereszt 7 bé-ig, bonyolult ritmus-variációkkal, különböző dinamikával és tempóval.
- Akkordfelbontás, variációkkal, különböző dinamikával és tempóval.
- A moll-hangsorok átfogó ismerete (természetes, összhangzatos, dallamos)
- Hosszabb lélegzetű mű stílushű megszólaltatása dallamhangszeren.

Anyag:

- Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek
- Átiratok
- Válogatás a hegedű és a fuvola hangszeres irodalmából.
- (fuvola, hegedű szonáták)

A „B” tagozat és a továbbképző osztályok követelményei megegyeznek a minisztériumi Tantervi programban leírtakkal.

Fúvós kamarazene (Főtanszak)

Tantárgy	Évfolyamok			
	Továbbképző			
	1.	2.	3.	4.
Főtárgy	2	2	2	2
Kötelező hangszer	1	1	1	1
Kötelezően választható tárgy	1	1	1	1
Választható tárgy	2	2	2	2
Összesen	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: kamarazene

Kötelező hangszer: az alapfokú évfolyamokon főtárgyként tanult hangszer

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, zenekar, kórus, népzene.

Iskolánkban akkor tudjuk működtetni, ha van megfelelő létszámú továbbképzős növendék. Kötelező tárgyként azon fúvós és ütős növendékek számára szervezünk kamaracsoportokat, akik már bizonyos jártasságot szereztek tanult hangszerükön. A társas muzsikálás a fúvósszenekarba való jövőbeni beilleszkedéseiket segíti elő.

A kamarazenélés célja:

- a növendék legyen képes pontos ritmusban biztos tempótartással játszani,
- önállóan tisztán intonálni, hangolni
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama között,
- technikailag és zeneileg igényesen megszólaltatni.

Fúvósszenekar:

Iskolánkban a fúvósszenekar választható, vagy kötelezően választható tantárgy a fúvós és ütős növendékeinknek. Azok a magasabb osztályos tanulók vesznek részt az együttes munkájában, akik az egyéni foglalkozásokon már egy biztosabb hangszeres tudást sajátítottak el.

A zenekari foglalkozás feladata, hogy:

- a növendékek megismerjék az alapvető zenekari játék módokat,
- a „zenekari hallást” alakítsa, tudatosítsa,
- a figyelem időtartamát és elmélyítését fejlessze,
- az egységes zenekari ritmusjátékot kialakítsa.

VONÓS TANSZAK

Hegedű tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: Hegedű **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

A hegedű tanszak programja:

Sajnos iskolánk sem kivétel az alól az általános jelenség alól, hogy a hegedűtanulás iránt kicsi az érdeklődés. Nagyobb létszám kellene, amiből válogatással több továbbtanuló növendék kerülne ki. Tanszaki munkánkat erősíteni kell. Minden előkészítő csoportnak és az ének-zenei ált. iskola alsó osztályosainak hangszerbemutatót kell tartani. Nagyon fontos a kamarazene tanítása, ami felkészítés a későbbi vonósenekari munkára. A tanszak közös feladata a vonósenekar működtetése.

- A tanszaki tanterv alapja a Művelődési Minisztérium által kiadott (1998) tanterv.
- A tanszakra jelentkező gyermekek általában az általános iskola 2-3. osztályában kezdik el a hangszer tanulását. Előtte előkészítő ill. hangszeres előkészítő osztályba járnak. Adott esetben óvodás korú gyermekeket is felvesszünk.
- Hangszeres előkészítőben nem anyagvégzésre törekszünk, hanem a hangszeres mozgásokat alakítjuk ki.
- „B” tagozatra csak 2-3. osztályos tanulók kerülhetnek.

Feltételei: a. kiemelkedő szorgalom

b. gondolkodó fej

c. zenére nyitott szív

d. állandó készenlét az újabb művek tanulására.

- A tananyagot részben a tantervi anyag alapján, részben a több évtizedes munka tapasztalatai alapján osztjuk fel a következő képen:

1-2. osztály: Dénes: Hegedűiskola I.- II. füzet.
Szilvay: Színes húrok I. füzet.
Dénes- Réger: ABC
Ujjgyakorlatok, egyszerű hangsorok

Minimális követelmény: Természetes mozgásműveletek elsajátítása.
Ha kell, a tanár segítségével korrigáljon.
Egyszerű ritmusok alkalmazása hangkészleten belül.
Olvasson abszolút névvel.

3. osztály: Dénes: III.- IV füzet válogatva
Sándor III. füzet válogatva
Hangsorok vonásszemekkel
Ujjgyakorlatok (Block, Schradiech)
Wohlfahrt: (op. 54) 40 etűd, válogatva

Minimális követelmény: Törekedjen a tiszta intonálásra.
Ismerje az egyszerűbb fekvésváltásokat.
Ismerje a játszott mű címét, hangnemét, dinamikai és tempójelzéseket.

4. osztály: Dénes: Hegedű isk. IV. füzet
Sándor: Hegedű isk. IV. füzet
Block vagy Schradiech ujjgyakorlatok
Kayser: I. füzet
Dont: I. füzet
Dancla: (op. 38) válogatva
Wohlfahrt: op. 45 válogatva
Kamarazene (duók, triók, zenekariművek)
Konnyusz: Kettősfogások

Minimális követelmény: Ismerje a II. – III. és $\frac{1}{2}$ fekvést. Legyen képes közvetítő hang segítségével II. – III. fekvésben közlekedni. Tudja az eddig tanult vonásnemeket alkalmazni. Vibráljon

5. osztály: Sándor: Hegedű isk. V. füzet válogatva
Kayser: II. füzet (op. 20)
Dancla: Etűdök (op. 38)
Block: Kettősfogások
Hangsorok: (2-3 oktávon)
Pleyel, Mozart, Bartók, Szokolay duók

Minimális követelmény: Legyen képes az eddig tanult vonásnemek összetettebb alkalmazására. Gyorsabb mozgású darabokat is szép hangon, értelmesen, frazeálással játszon. Vibráljon.
Tudjon lapról olvasni.

6. osztály: Danda: Etűdök (op. 38) nehezebbek is.
Mazas: Etűdök I. füzet (op.36)
Kayser: II. füzet

Dont: II. füzet
Hangsorok akkordfelbontással 3 oktávon
Tanuljon meg hangolni.

Minimális követelmény: Balkéz mozgékonyága, pergőtechnika.
Természetes üveghangok, vibrató fejlesztése.

- A „B” tagozat követelményeit a Zeneművészeti Szakiskola felvételi követelménye határozza meg.
- Továbbképző osztályokban tanulók, középiskola mellett muzsikálnak, így oktatásukban sokkal több kompromisszumra van szükség. Ez a munka nem tudna megenni merev tanterv mellett, így a Művészeti Minisztérium csak keret anyagot adott meg. Ezt a tanár személyre szabottan alkalmazhatja.

- Félévi meghallgatás anyaga:

„A” tagozaton	1-6. osztályig	2 etűd
„B” tagozaton	2-6. osztályig	2 etűd + hangsor

- Év végi vizsga anyaga:

„A” tagozaton	1. osztály	2 mű zongorakísérettel
	2. osztály	1 etűd + 2 mű zongorakísérettel
	3. osztály	1 etűd + 2 mű zongorakísérettel
	4. osztály	1 etűd + 2 mű zongorakísérettel
	5. osztály	2 mű zongorakísérettel
	6. osztály	2 mű zongorakísérettel
„B” tagozaton	2. osztály	2 etűd + 2 mű zongorakísérettel
	3. osztály	2 etűd + 2 mű zongorakísérettel
	4. osztály	2 etűd + 2 mű zongorakísérettel
	5. osztály	2 etűd + 2 mű zongorakísérettel
	6. osztály	2 etűd + 2 mű zongorakísérettel

Brácsa tanszak

Erre a hangszerre kevés a jelentkező, de adott esetben biztosítani tudjuk a növendék tanulását, továbbtanulását.

Tantárgy	Évfolyamok					
	Alapfok		Továbbképző			
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2
Összesen	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: brácsa   **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

Gordonka tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: Gordonka   **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

Beiskolázás a zeneiskola előképzős és a zenei ált. iskola 1.- 2. osztályában tartott hangszerbemutatók alkalmával történik.

Felvételin vizsgáljuk a gyermek:

- a., zenei képességeit
- b., értelmi képességeit
- c., fizikai adottságait

Cél: A zenei műveltség megalapozása
A tanuló társas muzsikálásra nevelése.
Tehetőség gondozás

Tananyag:

Az évfolyamokban előírt minimális követelmény az alapfokú művészetoktatás tantervi programja szerint.

„A” tagozat:

Előkészítő évfolyam:

Félévi meghallgatás:	2 gyermekdal
Év végi vizsga:	2 gyermekdal, 2 zongorakíséretes mű
Minimális követelmény:	Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyakorlat, gyermekdal, vagy népdalfeldolgozás eljátszása egy húron

1. évfolyam:

Félévi meghallgatás:	2 gyermekdal
Év végi vizsga:	2 gyermekdal vagy népdal 2 zongorakíséretes mű
Minimális követelmény:	Kétféle ritmusértéket tartalmazó népdal, vagy előadási darab eljátszása szomszédos húrokon egy oktáv hang terjedelemben

2. évfolyam:

Félévi meghallgatás:	1 gyakorlat vagy etűd, 1 zongorakíséretes darab.
Év végi vizsga:	2 etűd, 2 zongorakíséretes mű
Minimális követelmény:	Egy adott technikai feladatot feldolgozó tágfogásos etűd eljátszása. Tágfogás /és összekapcsolása Szűkfogással / népdal vagy gyermekdal keretében.

3. évfolyam:

Félévi meghallgatás:	1 etűd, 1 zongorakíséretes mű
Év végi vizsga:	2 etűd, 2 zongorakíséretes mű
Minimális követelmény:	Egy adott technikai feladatot feldolgozó tágfogásos etűd /pl. Lee: 40 könnyű gyakorlat op.76/1. Kötetből / eljátszása. Az első fekvés összekapcsolása valamely másikkfekvéssel mérsékelt tempójú, könnyű ritmusú gyakorlatokban

4. évfolyam:

Félévi meghallgatás:	1 etűd, 1 zongorakíséretes mű
Év végi vizsga:	2 etűd, 2 zongorakíséretes mű
Minimális követelmény:	Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú etűd az első négy fekvésben. Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú, fejlettebb vonókezelést igénylő etűd. Barokk vagy klasz-szikus tánc-tétel vagy romantikus darab az első négy fekvésben.

5. évfolyam:

Félévi meghallgatás:	1 etűd, 1 zongorakíséretes mű
Év végi vizsga:	2 etűd, 2 zongorakíséretes mű
Minimális követelmény:	Közepes terjedelmű és mérsékelt tempójú etűd az első négy fekvésben. A mélyebb fekvések és az átmeneti fekvések összekapcsolása rövid, könnyű gyakorlatokon. Egy barokk szonáta tétel eljátszása.

6. évfolyam:

Félévi meghallgatás:	1 etűd, 1 zongorakíséretes mű
Év végi vizsga:	2 etűd, 2 zongorakíséretes mű
Minimális követelmény:	Nagyobb terjedelmű, differenciált vonókezelést kívánó etűd eljátszása. Barokk szonáta tétel-pár vagy két különböző karakterű előadási darab eljátszása.

Tovább képző osztályok: 7 – 10 évfolyam

Félévi meghallgatás:	1 etűd, 1 zongorakíséretes mű
Év végi vizsga:	1 etűd, 1 zongorakíséretes mű
Minimális követelmény:	A zeneiskolai évfolyamokban elért színvonal megőrzése, a zenélési kedv ébrentartása.

„B” tagozat:

Az elvégezendő anyag mennyisége és a minimális követelmények megfelelnek az „A” tagozatnál leírtaknak, csak eggyel alacsonyabb évfolyamra értendők.

– / pl. 4. A. évfolyam = 3. B. évfolyammal /

5. – 6. évfolyam követelmény: Egy barokk szonáta tételpár eljátszása és két különböző karakterű zongorakíséretes mű előadása.

Gordon tanszak

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: nagybőgő   **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

A gordon egyéniségéből fakadóan nem tartozik a népszerű hangszerek csoportjába. növendékek létszáma változó, de a beiskolázás átgondolásával, jobb megszervezésével javítani lehetne. Iskolánk rendelkezik kis méretű nagybőgővel, melyet az általános iskolás tanulók is tudják használni.

Gitár tanszak

A gitár tanszak a kamarazene tanítását előtérbe helyezi, mert ez növeli az összetartozás érzését és így a szakmai színvonalat. A tanszak az alapfokú művészetoktatás követelményeiről kiadott 27/1998.(VI.10.) MKM rendelet 3.§-ának (3) bekezdése alapján végzi oktató-nevelő munkáját.

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: Gitár **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók)
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók) zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

Vonószekari foglalkozások feladatai:

Iskolánkban hosszú évek óta zenekari foglalkozásokat is tartunk növendékeinknek. Az 1999/2000 –es tanévben sok magas osztályos tanulónk muzsikált a középfaladó zenekarunkban. Közülük többen továbbtanulnak más felsőfokú intézményben, így 2001 –es tanévben újra szerveztük zenekarunkat.

- 2 – 3. osztályosokból kezdő, a nagyobb növendékekből középfaladó zenekart hoztunk létre.

Követelmények:

- A növendék ismerje meg a zenekar egyes részeinek funkcióit,
- Alapvető zenekari játékmódot,
- Az egyes zenetörténeti stílusokat,
- Legyen képes helyes tempóban, dinamikával játszani,
- Zenekari hallásfejlesztés közben, tudjon figyelni a többszólamúságra.

A tananyagnál figyelembe kell venni az egyes növendékek tudását, meg kell őrizni a játékkedvet

1. Kezdő évfolyamban fontos a zenekari ülés kialakítása. Fontos, hogy tudjon egymásra figyelni, alkalmazkodni, kommunikálni.
2. Középhaladóknál az eddig tanult ismereteket fejleszteni kell. Legyen igénye a szép zenekari hangzás. Legfontosabb feladat a nyilvánosság előtt bizonyítani az emberi és szakmai közösségé válást.

A vonós kamarazene – tanítás feladatai:

Zeneiskolánkban a kamarazene választható tárgyként működik. Az együttesek közreműködésével színesebb lesz a rendezvények műsora. A kamarazenélés előkészít a későbbi zenekari játéokra.

- A kamarazene – tanítás feladata, hogy növelje azok táborát, akik a későbbiekben szabadidejük egy részét kamaramuzsikálással töltik.
  - Készítse fel a növendékeket amatőr együttesekben való közreműködésre.
  - Teremtse bensőséges kapcsolatot a csoport tagjai között.
  - A társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet növelje szorongó növendékeknél
- Gyakorolja rendszeresen a lapról olvasást.

VOKÁLIS TANSZAK

MAGÁNÉNEK

A magánének-tanítás legfőbb sajátossága, hogy a technikai, zenei képzés mellett alapfeladata az énekhang (mint hangszer) kiépítése, képzése. Erre csak a mutálás befejezése után kialakult hangképző szervek (felnőtt gége, illetve hangszalagok) alkalmasak, így a magánének-tanulást 15-18 éves korban lehet elkezdeni (ez nemtől és hangfajtól függően változik).

A magánének tantárgy tanításának a célja, feladata

- adjon helyes alapot a tanulók hanggi adottságai és zenei képességei optimális kifejléséhez,
- felkészítse a tanulókat a vokális társas muzsikálásra,
- nyújtson segítséget az énekhang és beszédhang karbantartásában.

A magánének tantárgy tanításának szakirányú feladatai

Ismertesse a tanulókkal

- az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
- a vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadóművészeit,
- a különböző éneklési technikák (legato, staccato, portato, leggiero, tenuto) alkalmazását.

Alakítson ki

- helyes légzési módot,
- tiszta intonációs képességet,
- a tanuló saját hangterjedelmében egységes hangszínt,
- árnyalt dinamikai megoldásokat,
- igényt és képességet a rezonáns üregek és a rekesz minél szakszerűbb alkalmazására,
- érthető és szép szövegmondást,
- helyes hangeszményt.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- beéneklő-, hangképző-, hangterjedelem-növelő gyakorlatokat,
- rezonancia- és rekesz-gyakorlatokat,
- szövegmondó feladatokat,
- koloratúra-, trilla- és díszítő gyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a tanuló saját hangjának helyes hangfaji megítélésére,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról éneklési készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg és énektechnikailag igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas éneklésre.

Tanítsa meg a tanulókat hangképző szervük egészségi állapotának felmérésére, és a szükséges egészségügyi tennivalókra.

Előképző évfolyam

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

Könnyed, természetes testtartás, lazítógyakorlatok.

Összetett, azaz mélylégzés.

A továbbiakban megegyezik az első évfolyam anyagával, de a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve, a neki megfelelő szűkebb hangterjedelemben.

Követelmény

A magyar népdalok stílusos éneklése.

4-5 kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- Könnyed, természetes testtartás, lazító gyakorlatok.
- Összetett, azaz mélylégzés. (Az élettani légzés, beszédlegzés, énekes légzés fogalmai).
- A mélylégzés gyakorlása, fekvő, ülő és álló helyzetben.
- A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása. (Kilégzés sz, s hangzókkal).
- A helyes artikuláció.
- A nyelv elhelyezkedése különböző hangzóknál.
- Magán- és mássalhangzók.
- A helyes állejtés gyakorlása.
- Beszédtechnikai gyakorlatok.
- A helyes artikuláció gyakorlása egyszerű szöveggyakorlatokkal.
- Tiszta intonáció.
- A rezonancia fejlesztésének megkezdése m, n, ny, ng hangzókkal: csukott és nyitott szájas zönggyakorlatok, magánhangzókkal, illetve mássalhangzókkal kapcsolatosan is.
- A skálák hangterjedelme ne haladja meg az oktávot. A skálákban szomszédos hangok, illetve maximum terclépések szerepeljenek. A szöveges skálák használata ajánlatos (pl. mondókák).

Ajánlott tananyag

Bárdos: Érik a szőlő (Zeneműkiadó)

Molnár – Kern: Daloskert (Zeneműkiadó)

Járdányi: Röpülj páva (Zeneműkiadó)

Ránki: Fekete szőlő (EMB)

Ádám J.: Virágim, virágim (EMB)

Bartók – Kodály: Magyar népdalok (EMB)

Szép a páva (EMB)

Bodza K.: Énekiskola I. (Tankönyvkiadó)
Kerényi: Százszínű csokor (EMB)
Magyar népzene (lemezantológia)
Schola cantorum I-XI.
Régi magyar dalok gitárkísérettel I-III. (EMB)
Ádám J.: A dal mesterei I-III. (EMB)
Kerényi: Énekiskola I-II. (EMB)
Váginé: Dalgyűjtemény I-II. (Tankönyvkiadó)
Molnár J.: Eufonetika
Montágh: A tiszta beszéd (Calibra)
Adorján I.: Hangképzés, énektanítás (Eötvös József)
Kerényi: Az éneklés művészete (EMB)
Fischer: A beszéd művészete (Gondolat)
Jelinek G.: Út a természetes énekléshez (Akkord)

Követelmény

Könnyed, laza testtartás.
A mélylégzés alapjainak elsajátítása.
A helyes beszédtechnika alapjainak elsajátítása.
A tiszta intonáció igényének elsajátítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két népdal (az egyik esetleg kíséret nélkül),
  - Egy műdal.
- A dalokat kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- Lágy és pontos hangindítás.
- A laza szájnyitás, állejtés begyakorlása.
- A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erősítése.
- A nyelv elhelyezkedése különböző vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájas zönggyakorlatokkal.
- A legato éneklés megalapozása sziszegőkkel. A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása.
- Kis hangterjedelmű (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.
- Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerő és a rezonancia fejlesztésére.
- A beszédhibák javítása.

Ajánlott tananyag

Az első évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:

Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)
Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)
Sík – Szabados: Műdalok (Rozsnyai Kiadó)
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Követelmény

Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.

Laza álléjtás, lágy hangindítás.

Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.

Barokk és klasszikus stílus ismerete.

Zenei előírások ismerete, értelmezése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy népdal,
- Két különböző stílusú dal.

A műveket kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- A hangterjedelem (ambitus) bővítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetve felülről indítva.
- Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).
- A rezonancia tudatos alkalmazása.
- A vokálisok teljes kiegyenlítésének megkezdése színben, rezonanciában.
- A dinamikai előírások egyre pontosabb megoldása.
- Hosszabb frázisok éneklése.

Ajánlott tananyag

Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei

Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei

Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)

Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)

Vaccari: Metodo pratico (Peters)

Lütgen: Kehlertigkeiten (Peters)

Parisotti: Arie antiche I-III. (Ricordi)

Követelmény

A levegő egyenletes áramoltatása.

Legato éneklés.

Szövegkiejtés továbbfejlesztése.

Zenei és szöveghangsúlyok.

Rezonancia fejlesztése.

Hangterjedelem növelése.

Romantikus stílus ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két népdal, illetve népdalfeldolgozás,
- Egy barokk vagy klasszikus dal,
- Egy XX. századi magyar mű vagy romantikus dal.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- A hang befejezésének gyakorlása.
- Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
- Díszítések, trilla-előkészítő gyakorlatok.
- A művekben előforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
- Az éneklésben előforduló technikai hibák önálló javítása.

Ajánlott tananyag

Kodály: Magyar népzene I-XI. (középnépszerűségű darabok) (EMB)

Kodály: Énekszó (EMB)

Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)

Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)

Brahms, Csajkovszkij, Muszorgszkij dalkötetei

Követelmény

Az ajánlott anyag elvégzése

Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése

A vokálisok színbeli kiegyenlítése

Staccato éneklés

A posztromantikus és a XX. századi zenei stílusok ismerete

Memóriafejlesztés

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy magyar népdalfeldolgozás,
- Egy barokk vagy klasszikus dal,
- Egy romantikus dal,
- Egy XX. századi magyar mű.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- A rezonancia tökéletesítése.
- A hangszín és hangerő egysége.
- Díszítések, trilla.
- A recitativo éneklés készségének továbbfejlesztése. Barokk és klasszikus recitativo (Bach, Händel; Haydn, Mozart).

Ajánlott tananyag

Az eddigi kötetek, továbbá:

Händel-áriák

Kodály: Négy dal (EMB)

Brahms, Wolf, Mahler dalkötetei

Különféle kiadásban megjelent áriaalbumok

Követelmény

Az ajánlott anyag elvégzése

A rezonanciák továbbfejlesztése

Az önálló gyakorlás kialakítása

A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása

A recitativo éneklés

A különböző műfajok (opera, oratórium, kantáta) ismerete

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy XX. századi magyar mű,
- Egy romantikus dal,
- Egy szabadon választott dal,
- Egy ária (kantátából, oratóriumból, operából).

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthető szövegmondás.
- Az éneklés teljes önkontrollja.
- A teljes zenei (éves) anyag fölényes technikájú éneklése.

Ajánlott tananyag

R. Strauss, Ravel, Dvořák, Britten, Debussy, Honegger, De Falla művei

További opera- és oratórium-albumok

Követelmény

Az ajánlott anyag elvégzése.

Hangszeres és énekes partnerekkel való együttműködés.

Az éneklés teljes önkontrollja.

Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.

A könnyű műfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy nehezebb magyar népdalfeldolgozás,
- Egy romantikus vagy későromantikus dal,
- Egy szabadon választott ária (kantátából, oratóriumból vagy operából),
- Egy XX. századi mű.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- Lágy és pontos hangindítás.
- A laza szájnyitás, állejtés begyakorlása.
- A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erősítése.
- A nyelv elhelyezkedése különböző vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájás zönggyakorlatokkal.
- A legato éneklés megalapozása sziszegőkkel. A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása.
- Kis hangterjedelmű (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.
- Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerő és a rezonancia fejlesztésére.
- A beszédhibák javítása.
- A zenei és a szöveghangsúly megvalósításának technikai eszközei.
- A zenei memória fejlesztése.

Követelmény

A zenei memória fejlesztése.

A rezonancia fejlesztésének alapjai.

Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.

Laza állejtés, lágy hangindítás.

Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.

Barokk és klasszikus stílus ismerete.

Zenei előírások ismerete, értelmezése.

Ajánlott tananyag

Az első évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:

Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)

Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)

Sík – Szabados: Műdalok (Rozsnyai Kiadó)

Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy népdal,
  - Két különböző stílusú műdal,
  - Egy duett, tercett vagy hangszeres (nem zongora-) kísérettel ellátott mű.
- A műveket kotta nélkül, a műdalokat zongorakísérettel kell előadni.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- A légzőkapacitás növelésére irányuló gyakorlatok.
- Egyszerűbb díszítő elemek, trilla-előkészítő gyakorlatok.

- A hangterjedelem (ambitus) bővítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetve felülről indítva.
- Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).
- A rezonancia tudatos alkalmazása.
- A vokálisok teljes kiegyenlítésének megkezdése színben, rezonanciában.
- A dinamikai előírások egyre pontosabb megoldása.
- Hosszabb frázisok éneklése.
- Technikai gyakorlatok az „A” tagozatnál nagyobb mennyiségben és biztonságosabb technikai megoldással.

Ajánlott tananyag

Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei
 Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei
 Kerényi: Énekiskola III. (EMB)
 Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)
 Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)
 Vaccai: Metodo pratico (Peters)
 Lütgen: Kehlertigkeiten (Peters)
 Parisotti: Arie antiche I-III. (Ricordi)
 Gluck: Lieder
 Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
 Váginé: Dalgyűjtemény II-III. (Tankönyvkiadó)
 Kodály: Énekszó
 Huzella, Váry, Szokolay, Hajdu, Reinitz és mások dalai.

Követelmény

A hangterjedelem növelése.
 A rezonancia tudatos alkalmazása.
 A levegő egyenletes áramoltatása.
 Legato éneklés.
 Szövegkiejtés továbbfejlesztése.
 Zenei és szöveghangsúlyok.

Rezonancia fejlesztése.
 Hangterjedelem növelése.
 Romantikus stílus ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy igényesebb népdalfeldolgozás vagy XX. századi magyar mű,
- Egy könnyű barokk, illetve klasszikus ária vagy romantikus dal,
- Egy szabadon választott mű,
- Egy kamaramű.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- A hang befejezésének gyakorlása.

- Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
- A művekben előforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
- Az éneklésben előforduló technikai hibák önálló javítása.
- A hangterjedelem bővítése.
- Nehezebb díszítési gyakorlatok.
- A skálagyakorlatok tudatos és önálló alkalmazása.
- A levegővezetés és támasz fogalmának tudatosítása.
- Az eddigi megszerzett készségek alkalmazása a zenei előírások megvalósításában.
- Az olasz bel canto kezdetei, a recitarcantando egyszerűbb darabjai (Monteverdi és kortársai).
- A német bel canto iskola (Schütz, Telemann).

Ajánlott tananyag

Kodály: Magyar népzene I-XI. (középnépszerűségű darabok) (EMB)

Kodály: Énekszó (EMB)

Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)

Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)

Brahms, Csajkovszkij, Muszorgszkij dalkötetei

Hindemith, Mahler, Wolf, Debussy, Fauré, Kabalevszkij, Prokofjev, Grieg, Dvořák, Britten dalkötetei

Händel-áriák (Peters)

Ária-albumok (EMB, Peters)

Követelmény

A levegővezetés és támasz fogalmának tudatosítása.

Az eddig megszerzett készségek alkalmazása a zenei előírások megvalósításában.

Az ajánlott anyag elvégzése.

Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése.

A vokálisok színbeli kiegyenlítése.

Staccato éneklés.

A posztromantikus és a XX. századi zenei stílusok ismerete.

Memóriafejlesztés.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy XX. századi mű,
  - Egy barokk vagy klasszikus dal,
  - Egy romantikus vagy későromantikus dal,
  - Egy szabadon választott opera- vagy oratórium-ária,
  - Egy kamaramű.
- A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni. A vizsga anyagából legalább két művet magyarul kell énekelni.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- A rezonancia tökéletesítése.
- A hangszín és hangerő egysége.

- Díszítések, trilla.
- Bonyolultabb dinamikai gyakorlatok.
- Az állóképesség, fizikai terhelhetőség fokozása.
- A recitativo éneklés készségének továbbfejlesztése.
- Barokk és klasszikus recitativo (Bach, Händel; Haydn, Mozart)

Ajánlott tananyag

Kodály: A magyar népzene I-XI. (nehezebb darabok) (EMB)

Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)

Liszt-dalkötetek (EMB)

Sztravinszkij, Milhaud, Poulenc, Respighi, Honegger művei

Követelmény

Díszítések, trillák, könnyebb futamok.

Az állóképesség fokozása.

A rezonanciák továbbfejlesztése.

Az önálló gyakorlás kialakítása.

A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása.

A recitativo éneklés.

A különböző műfajok (opera, oratórium, kantáta) ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy XX. századi mű,
- Egy oratórium- vagy kantátaária,
- Egy romantikus vagy későromantikus dal,
- Egy klasszikus, vagy romantikus ária,
- Egy kamaramű.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni. A vizsgaanyagból legalább két művet magyarul kell énekelni.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthető szövegmondás.
- Az éneklés teljes önkontrollja.
- A teljes zenei (éves) anyag fölényes technikájú éneklése.
- Bonyolultabb koloratúra-gyakorlatok, trilla és nehezebb díszítő elemek.
- A legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása.
- A hangterjedelem teljes kiépítése.

Ajánlott tananyag

Az eddigi kötetek, továbbá:

Kodály: Öt dal (EMB)

Kodály: Megkésett melódiák

Bartók: Öt dal op. 15, op.16

Az ifjú Bartók (EMB)

Rachmanyinov, Berg, Webern, Schönberg dalai

Kósa, Kadosa, Petrovics, Balassa, Kurtág, Farkas Ferenc és mások dalai

Oratórium- és kantáta-kötetek

Kortárs magyar, fiatal szerzők (esetleg még kiadatlan) művei

Követelmény

A teljes zenei anyag fölényes technikájú éneklése.

A hangterjedelem teljes kiépítése.

Hangszeres és énekes partnerekkel való együttműködés.

Az éneklés teljes önkontrollja.

Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.

A könnyű műfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy különböző stílusú mű,

– Egy ária,

– Egy kamaramű.

A műveket kotta nélkül (kivéve oratóriumária és kamaramű), zongorakísérettel kell előadni.

A vizsgaanyagból legalább két művet magyarul kell énekelni.

Követelmények a program elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
- a vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadóművészeit,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult művek zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Tudjon

- az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni,
- könnyed izomérzet mellett az előadandó mű kíváncsi szerinti hangot adni,
- tisztán intonálni,
- hangfájának hangterjedelmén belül színben egyöntetűen, dinamikailag pedig árnyaltan énekelni,
- bánni rezonáns üregeivel, illetve rekeszével, és azokat maximálisan kihasználni,
- érthető és szép szövegmondással énekelni és beszélni,
- összhangot teremteni a szöveg és a zenei anyag között,
- értelmezni és megvalósítani tempóbeli és dinamikai előírásokat a tanult darabokban,
- zeneműveket az évfolyamának és egyéni képességeinek megfelelően stílushűen, művészi kifejezéssel megszólaltatni.

Legyen képes

- rendszeres gyakorlásra, a saját hangképző szerv feletti ellenőrzésre,
- helyes hangélmény kialakítására, elsősorban saját hangjának helyes hangfaji megítélésére, ezen belül az eszményi hangzás elérésére.

Rendelkezzék

- megfelelő zenei memóriával, koncentráló- és állóképességgel,
- jó előadói készséggel, művészi fantáziával, a közönséggel való kapcsolatletteremtési készséggel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- koloratúra-gyakorlatok, és díszítő elemek,
- a legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása,
- a hangterjedelem teljes kiépítése.

Nagyobb anyag igényesebb feldolgozásával magasabb szint elérése.

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- Egy népdal vagy népdalfeldolgozás
- Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal,
- Egy romantikus dal.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Magánének főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy népdalfeldolgozás; Farkas Ferenc: Béres legény... (EMB 1502 kötetben), Molnár-Kern: Szól a kakas már... (EMB 2251 kötetben), Zöld erdőben, zöld mezőben... (EMB 2251 kötetben) népdalfeldolgozások, ill. a Százszínű csokor c. kötet (EMB 5040) dalai: Pierlala, francia népdal, Vira, portugál népdal nehézségi szintjén.
- Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, esetleg ária; A dal mesterei I. II. (EMB 1751, 2110) kötet: Scarlatti: Meddig tart e kínos élet (EMB 1751 kötetben), Caldara: Fényben fürdik a táj (EMB 1751 kötetben), Morley: Leány és legény (EMB 1751 kötetben) Haydn: Az elhagyott (EMB 1751 kötetben), Beethoven: Szeretlek (EMB 2110 kötetben) nehézségi szintjén).
- Egy romantikus dal; Schubert: A vadrózsa (EMB 2110 kötetben), Jókedv (EMB 2110 kötetben), Könnyzápor (EMB 2110 kötetben), Schumann: Az árva (EMB 2262 kötetben), Az elhagyott lányka (EMB 2262 kötetben), Zöld hímes rét (EMB 2262 kötetben), Mendelssohn: A dalnak lenge szárnyán (EMB 2110 kötetben), Szívek, ha végül válnak (EMB 2110 kötetben), Viszontlátásra (EMB 2110 kötetben), Aratódal (EMB 2110 kötetben), ill. A dal mesterei II. III. (EMB 2110, 2262). kötet dalainak nehézségi szintjén.

A műveket lehetőleg kotta nélkül kell énekelni.

„B” tagozat

- Egy dal Kodály: A magyar népzene (Universal) sorozatból; (Kocsi szekér, kocsi szán..., Ludaim, ludaim, Bárcsak engem valaki megkérne... nehézségi szintjén.
- Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, vagy ária; Caldara: Szívem szép álma (EMB 2909 kötetben); Carissimi: Így élni nem tudok (EMB 2909 kötetben); Händel: Jöjj és járjad (EMB 2909 kötetben); Ó, jaj, vajon csak emlék (EMB 3118 kötetben); Pergolesi: Nina (EMB 2909 kötetben); Beethoven: Rózsalánc (EMB 4470 kötetben); Mozart: Barbarina áriája a Figaro házassága c. operából, illetve A dal mesterei IV (EMB 2909), V (EMB 3118), VII/a (EMB 4470) kötetek dalai nehézségi szintjén.

- Egy romantikus dal; Csajkovszkij: Csak az, ki vágyban ég (EMB 5378 kötetben); Egy szót sem, ó, kérlek (EMB 5378 kötetben); Áldás; Brahms: Útban a kedveshez (EMB 2262 kötetben); Vasárnap (EMB 4472 kötetben); Kárbaveszett szerenád (EMB 4472 kötetben), Wolf: Harmatos reggel (EMB 2262 kötetben), illetve A dal mesterei VII/c (EMB 4472), Énekiskola III (EMB 12288)., Csajkovszkij: Dalok (Peters)és románcok (EMB 5378) darabjai nehézségi szintjén.
- Egy XX. századi szerző dala; Farkas: Gitárdalok (EMB 12897), Kósa: Veronika dala; Gyermekdalok (EMB 12508) nehézségi szintjén.

A műveket kotta nélkül kell énekelni.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás,
- intonáció,
- helyes ritmus és tempó,
- zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- állóképesség,
- előadásmód, tartalmi érzékenység,
- technikai és művészi megvalósítás,
- hangszínek iránti differenciáló képesség,
- szép, érthető szövegmondás.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jól felhangolt zongora vagy pianínó.

Metronóm.

Teljes alakot visszaadó tükör.

Népzene tanszak

A tanszak feladata átörökíteni azt a gazdag népzenei hagyományt, amelyet elődeink ránk hagytak. Azok a közösségek felbomlottak, amelyek ennek a zenének az életben maradását, terjedését elősegítették. Az iskola feladata, hogy az igényt ébren tartsa és az átöröklést segítse. A tanszakon legnehezebb feladat az érdeklődés felkeltése, de nem kisebb gondot jelent a megfelelő szaktanár biztosítása. Iskolánkban korábban is működött a tanszak népi ének, népi hegedű, népi bőgő szakon. A tanár távozásával szüneteltettük a működését. Ha megfelelő végzettségű tanárt tudunk alkalmazni, fontosnak tartjuk a tanszak működését. Különösen szorgalmazzuk a Szenteshhez kötődő tekerő tanítást, ehhez hangszerrel is rendelkezünk. A 2002/2003-as tanévtől a tanszakon népi citera oktatása folyik „Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja” alapján.

Citera

Tantárgy	Évfolyamok										
	Előképző	Alapfok						továbbképző			
	1.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: citera   **Kötelező tárgy:** szolfézs

Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti:* szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció
- *gyakorlati:* második hangszer, népi játék – népszokás, népdalkör, kamarazene, zenekar

Választható tárgy: a fentiek, vagy más művészeti tárgyak